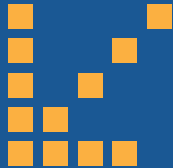

Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu 2011

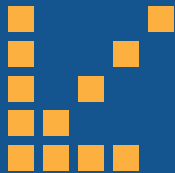

Mart
2012

TÜRKİYE BANKACILIK VE FİNANS MECLİSİ SEKTÖR RAPORU 2011

Mart
2012

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

ISBN : 978-605-137-130-6

TOBB Yayın Sıra No: 2012/166

TOBB yayınları için ayrıntılı bilgi
Yayın Müdürlüğünden alınabilir.

Tel : +90 (312) 218 20 00

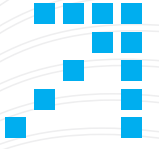
Faks : +90 (312) 219 20 64

internet : www.tobb.org.tr

TOBB yayınlarına tam metin ve ücretsiz olarak internetten ulaşabilirsiniz.

Sayfa Düzeni ve Baskı : Turunç Matbaası

Tel: (0312) 397 91 81- Ankara

ÖNSÖZ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk özel sektörünün en üst düzeyde yasal temsilcisi sıfatı ile özel sektörümüzün ihtiyaçları doğrultusunda çalışmalar yürütmüş, sorunlarına çözüm aramış ve özel sektörün istikrarlı bir biçimde gelişimine katkıda bulunmuştur.

Sektörlerimize daha kapsamlı hizmet sunulması ihtiyacı doğrultusunda ve bu hizmetlerin geliştirilmesi perspektifinde 18 Mayıs 2004 tarih ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 57'nci maddesine dayanılarak "Türkiye Sektör Meclislerinin Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği" hazırlanmıştır. 12 Şubat 2005 tarih ve 25725 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yönetmeliğimize istinaden Birliğimiz şemsiyesi altında 52 adet Türkiye Sektör Meclisi oluşturulmuştur.

Türkiye Sektör Meclisleri Temmuz 2006 tarihinden bu yana faaliyetlerine devam etmektedir. Bu süreçte var olan ihtiyaç ve sektörden gelen talep üzerine meclis sayısı 59 olmuştur.

Türkiye Sektör Meclisleri, sektörün tüm ilgilileri taraflarını bünyesine alan entegre yapısıyla, yerel olduğu kadar uluslararası nitelik taşıyan sektörel bir bakış açısıyla ve bugünün yanında geleceği kuşatan strateji ve vizyonuyla, Dünyadaki benzer örneklerinden daha kapsamlı hizmetler sunmaya yönelmiş bir yapıdır; sektörümüze ve ekonomimize büyük faydalar sağlama potansiyeli taşıyan önemli bir oluşumdur.

Meclisler, firmaların, sektörel kuruluşların ve ilgili kamu kurumlarının üst düzey yöneticileri ile temsilcilerini bünyesine katan önemli bir buluşma noktasıdır. Türkiye Sektör Meclisleri, yelpazesi içine aldığı tüm ekonomik sektörler için radikal bir adımı temsil etmektedir. Sektörel kurum ve kuruluşların tek bir çatı altında toplanabilmesi, sorunların çözümü ve sektörlerimizin ülke ekonomisine katkılarının artırılması yolunda önemli bir taahhüdün göstergesidir. Meclis içerisinde sağlanan birlik ve beraberlik ortamı, ortak görüşlerin oluşturulmasına ve ortak kararların alınmasına imkân sağlamıştır. Ortak kararlar doğrultusunda başlatılan girişimlerden ilgili merciler nezdinde daha olumlu sonuçlar alınmaktadır. Bu sektörel yapılanma ile kamu-özel sektör ortaklığının etkin biçimde hayata geçirilebileceği sağlam bir zemin oluşturulmuştur.

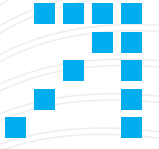
2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

Meclis faaliyetleri çerçevesinde, Meclis çalışmalarından daha fazla verimin alınabilmesi, farklı görüş ve düşüncelerin uyumlaştırılması, tutarlılık sağlanması, sektörün mevcut durumu ve geleceğe yönelik beklentileri konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla Meclislerimiz tarafından sektör raporları hazırlanmıştır.

Hazırlanan sektör raporunun sektörel politika ve stratejilerin oluşturulması, geleceğe yönelik projeksiyonlara ve piyasa araştırmalarına ışık tutması açısından faydalı olacağı düşüncesiyle sektörümüze, camiamıza ve ilgililere hayırlı olmasını dilerim.

M. Rifat HİSARCIKLIÖĞLU

Başkan

ÖNSÖZ

Ekonomi politikasının öncelikli hedefi istihdam ve refah artışını sağlayan istikrarlı bir büyümenin gerçekleştirilmesidir. Ekonomik büyüme, ulusal gelir düzeyindeki ve birey başına düşen milli gelirdeki artışı ifade etmektedir. Büyüme için belirleyici olan temel faktörler; tasarruf düzeyi, özkaynaklar, girişimci, ehil iş gücü, doğal kaynaklar ve bilgidir. Son dönemde bunlara, güçlü ve dengeli makro politikalar, iyi yönetim, büyük ve sağlıklı bir finansal sektör ile etkin çalışan hukuk sistemi, küresel ilişkiler gibi unsurlar da eklenmiştir.

Büyüme için daha fazla yatırım yapmak bunun için de daha çok kaynağa sahip olmak gerekir. Kaynakların toplanmasında ve kullandırılmasında finansal sektör de önemli bir role sahiptir. Finansal hizmetlerin başarıyla yerine getirilebilmesi finansal kurumların çalışma koşulları ile ilgili çerçevenin doğru oluşturulmasına bağlıdır; Günümüzde hemen her ülkede finansal sektör uluslararası ilişkilere ve rekabete en açık sektörlerden bir tanesidir. Bu nedenle hem ulusal hem de uluslararası alanda yaşanan gelişmeler finansal sektörü çok yakından ilgilendirmekte ve etkilemektedir.

Finansal sektör, faaliyetleri tümüyle kayıt altında olan, kamunun tüm birimleri tarafından izlenen ve denetlenen, uluslararası düzenlemelerine uyuma en yakın ve uluslararası rekabete en açık sektörlerin başında gelmektedir. Kurumlar vergisinin önemli bölümü finansal kurumlar tarafından karşılanmaktadır. Finansal kurumlar kayıtlı ekonomiyi destekleyen, vergi gelirlerinin çok önemli bir bölümünün toplanmasına doğrudan veya dolaylı olarak aracılık eden bir konumdadır. Sermaye ve bilgi birikimi bakımından sadece ülkemizin değil, bölgemizin de en güçlü sektörü konumundadır.

Yakın dönemde yaşadıklarımız ekonomide makro dengelerin sağlam olmasının, istikrarlı büyümenin sürdürülmesinin, finansal sektörün düzgün işleminin önemini açıkça ortaya koymuştur. İç tasarrufa dayalı büyüme ve kalkınma ekonomik, sosyal ve diğer alanlardaki sorunların çözümüne olumlu yönde katkı yapan en önemli faktörlerdir. Uluslararası gelişmelere bağlı olarak, tasarruflarda artışı ve finansal sektörde büyümeyi gözetken ekonomi politikasının önemi daha da artmıştır. Ülkemizde bankacılık ağırlıklı bir yapıya sahip olan finansal sektör henüz büyüme aşamasındadır. Finansal sektörde büyümenin hem bankacılık hem de banka dışı finansal kurumlarda birlikte gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

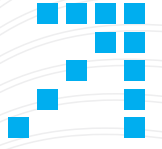
Hüseyin AYDIN

TOBB Türkiye Bankacılık ve Finans Meclis Başkanı

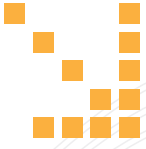

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

İÇİNDEKİLER

BANKACILIK SEKTÖR RAPORU	1
1. Bankacılık Sektörünün Türkiye Ekonomisindeki Yeri.....	1
2. Sektörün SWOT Analizi.....	3
2.1. Bankacılık Sektörünün Güçlü Yanları.....	3
2.2. Bankacılık Sektörünün Zayıf Yanları.....	4
2.3. Bankacılık Sektörünün Fırsatları.....	4
2.4. Bankacılık Sektörünün Engelleri.....	5
3. Sektörde Yeni Yönelimler.....	5
3.1. Alternatif Hizmet Kanalları.....	6
4. Sektörün Dış Piyasalardaki Durumu.....	6
5. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları.....	7
6. Sektörün AB Uyum Sürecinde Geldiği Nokta, Karşılaştıkları Uyum Sorunları.....	10
7. Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması ve Verimlilik.....	10
8. Genel Değerlendirme.....	10
FAKTÖRİNG RAPORU	12
1. Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Yeri.....	12
2. Sektörün SWOT Analizi.....	15
3. Sektörde Yeni Yönelimler.....	16
4. Sektörün Dış Piyasalardaki Durumu.....	16
5. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları.....	17
6. Maliye Konuları.....	18
6.1. Karşılıklar.....	18
6.2. Vergisel Sorunlar.....	18
6.3. Faiz Gelirleri.....	19
6.4. Diğer Konular.....	20
6.4.1. Kredi Sigortası.....	20

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

6.4.2. İnterbank'tan Yararlanma	20
6.4.3. Kimlik Paylaşım Sistemi.....	20
6.4.4. İmaj Sorunu.....	20
7. Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması ve Verimlilik	21
8. Genel Değerlendirme.....	21
FİNANSAL KİRALAMA SEKTÖR RAPORU	23
1. Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Yeri.....	23
2. Türkiye'de Finansal Kiralama.....	23
3. Sektörün SWOT Analizi.....	26
4. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları	28
5. Genel Değerlendirme.....	38
6. Finansal Kiralamanın Ekonomiye Etkileri	42
KATILIM BANKALARI SEKTÖR RAPORU	46
1. Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Yeri.....	46
2. Sektörün SWOT Analizi.....	47
2.1. Sektörün Güçlü Yönleri	47
2.2. Sektörün Zayıf Yönleri.....	47
3. Sektörün Dış Piyasalardaki Durumu	48
4. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları	48
5. Sektörün AB Uyum Sürecinde Geldiği Nokta, Karşılaştıkları Uyum Sorunları	48

TABLolar LİSTESİ

BANKACILIK SEKTÖR RAPORU

Tablo-1 : Seçilmiş Rasyolar	3
Tablo-2 : Alternatif Hizmet Kanallarında Gelişmeler.....	5
Tablo-3 : AB Seçilmiş Göstergeler.....	6

FAKTORİNG RAPORU

Tablo-1 : Faktoring Sektörü İşlem Hacimleri.....	12
Tablo-2 : Eylül 2010-2011 Verilerine Göre Büyüme Oranları.....	13
Tablo-3 : Sektörün Karlılık Oranları	13
Tablo-4 : Sermaye Yapısında Direkt Yabancı Ortak Bulunan Faktoring Şirketleri	13
Tablo-5 : Faktoring Cirolarının Sektörel Dağılımı	14

FİNANSAL KİRALAMA SEKTÖR RAPORU

Tablo-1 : Yıllar itibariyle İşlem Hacmi	23
Tablo-2 : Finansal Kiralama Sektörü Aktif Büyüklüğü ve Önceki Döneme Göre Değişim Oranı.....	24
Tablo-3 : Finansal Kiralama İşlem Hacminin Sektörlere Göre Dağılımı	25
Tablo-4 : Finansal Kiralama İşlem Hacmi ve Penetrasyon Oranları	38
Tablo-5 : Cari Değerlerin Bir Önceki Yıla Göre Değişimi	39
Tablo-6 : Cari Değerlerin Önceki Döneme Göre Değişim Oranları.....	40
Tablo-7 : Dünya Leasing İşlem Hacmi	40
Tablo-8 : İlk 50'ye Giren Ülkeler ve Değişim Oranları.....	41
Tablo-9 : 1-99 Kişi Arasında Çalışanı Olan Girişimler (TL).....	43
Tablo-10 : 1-99 Çalışanı Olan Girişimlerin Önemli Büyüklüklerinin Toplam Girişimlere Oranı	44
Tablo-11 : Finansal Kiralamanın Finansal Sektöre Oranı	44

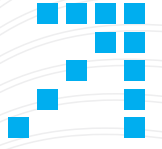
KATILIM BANKALARI SEKTÖR RAPORU

Tablo-1 : Katılım Bankalarının Özvarlık ve Aktif Karlılık Oranları	47
--	----

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

GRAFİK LİSTESİ

BANKACILIK SEKTÖR RAPORU

Grafik-1 : Toplam Aktifler ve Yıllık Büyüme Hızı	1
Grafik-2 : Özkaynaklar ve Serbest Özkaynaklar ile Sermaye Yeterliliği Oranı.....	2
Grafik-3 : Yıllık Kar Miktarı (Milyon TL) ve Özkaynak Karlılığı (yüzde).....	2

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

BANKACILIK SEKTÖR RAPORU

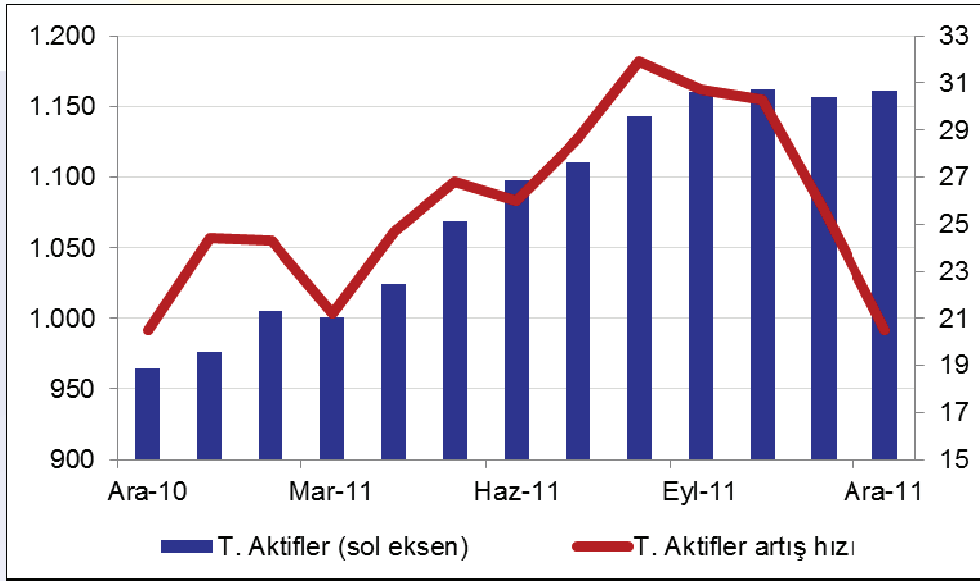
1. Bankacılık Sektörünün Türkiye Ekonomisindeki Yeri

Türkiye’de bankacılık sektörü mevduat bankaları (31 tane), kalkınma ve yatırım bankaları (13 tane) ile katılım bankalarından (4 tane) oluşmaktadır.

Türkiye bankacılık sektöründe Aralık 2011 itibariyle 48 banka, 10.440 şube (yurtiçinde) ve 194.617 personel (yurtiçinde) bulunmaktadır. Yurtdışı şubeler dahil edildiğinde, bankacılık sektöründe 10.517 şube ve 195.271 personel bulunmaktadır.

Aralık 2011 itibariyle, bankacılık sektörü toplam bilanço büyüklüğü 1,2 trilyon TL düzeyinde oluşmuştur. Aktif büyüklüğü, yıl sonunda GSYİH’nın yüzde 94’ü düzeyinde gerçekleşmiştir. Sektörün bilanço dışı işlemlerinin büyüklüğü ise aynı tarih itibariyle 1,6 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Bilanço dışı işlemlerin GSYİH’ya oranı, Aralık 2011 itibariyle yüzde 125 düzeyinde gerçekleşmiştir.

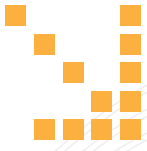
Grafik-1: Toplam Aktifler* (Milyon TL) ve Yıllık Büyüme Hızı (yüzde)

Kaynak: BDDK / *Mevduat, kalkınma ve yatırım bankaları

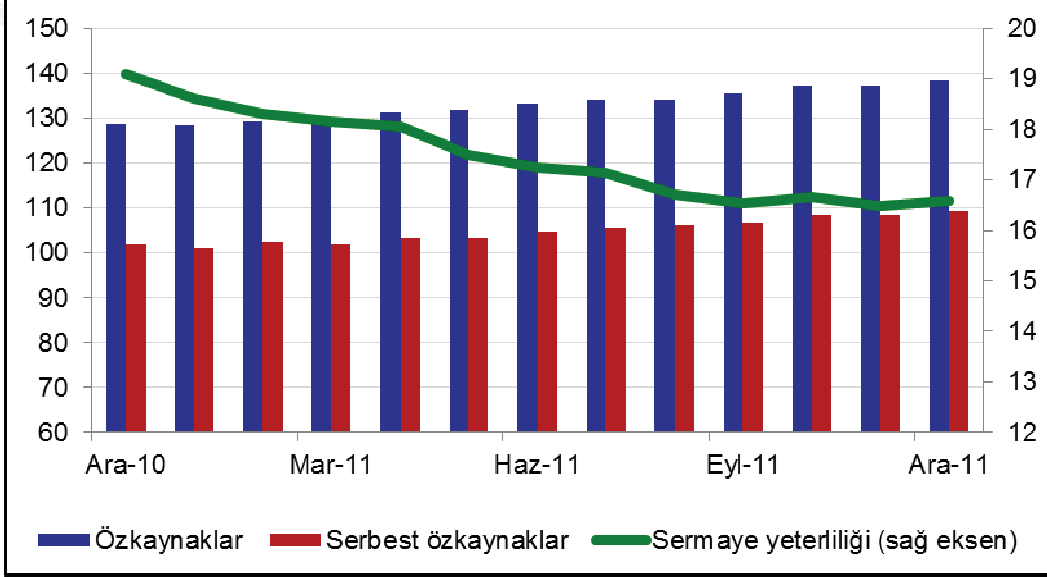
Aralık 2011 itibariyle sektörün toplam kredileri 683 milyar TL, toplam mevduatı ise 696 milyar TL düzeyindedir. Kredilerin yüzde 32’si bireysel, yüzde 68’si ise kurumsal kredidir. Kredi stoku artış hızı, kur etkisinden arındırıldığında yüzde 23 düzeyinde gerçekleşmiştir. Takipteki kredilerin (brüt) toplam kredi stokuna oranı yüzde 2,8 düzeyindedir.

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

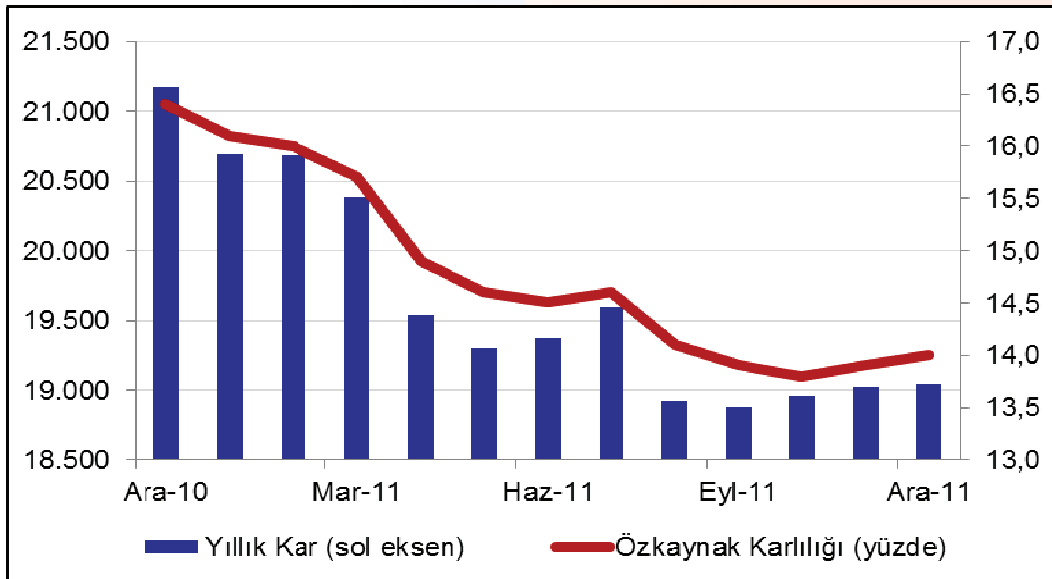
Grafik-2: Özkaynaklar (Milyar TL) ve Serbest Özkaynaklar (Milyar TL) ile Sermaye Yeterliliği Oranı (yüzde)*

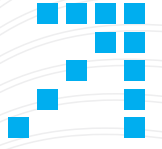
Kaynak: BDDK/ *Mevduat, kalkınma ve yatırım bankaları

Aralık 2011 itibariyle sektörün toplam özkaynakları 145 milyar TL'dir. Sermaye yeterlilik oranı ise yüzde 16,6 ile, BDDK'nın istediği minimum yüzde 12 düzeyinin oldukça üzerindedir.

Grafik-3: Yıllık Kar Miktarı (Milyon TL) ve Özkaynak Karlılığı (yüzde)

Kaynak:BDDK/ *Mevduat, kalkınma ve yatırım bankaları

Bankacılık sektörü yıllık kar miktarı Aralık 2011 itibariyle yıllık bazda yüzde 10 oranında azalarak, 20 milyar TL'ye gerilemiştir. Özkaynak karlılığı da yıllık kar miktarındaki gerileme sonucu azalarak, yüzde 13,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. Kredi stokundaki artışa karşılık, karlılık rakamının gerilemesinde en önemli etken, 2011 yılında kredi kullanımının maliyetini artıran ve kredi artış hızını düşürmeye yönelik olarak kamu kesimi tarafından alınan tedbirler olmuştur. Bu tedbirlerin 2011 yılında bankacılık sektörüne maliyeti yaklaşık 8 milyar TL olmuştur.

Tablo-1: Seçilmiş Rasyolar (yüzde)

Aktifler'de pay	Aralık 2010	Aralık 2011
Likit aktifler	10,3	12,7
Finansal varlıklar	29,7	23,4
Krediler	51,6	56,1
Pasifler		
Mevduat	60,6	57,1
Mevduat dışı kaynaklar	19,5	24,3
Özkaynaklar	13,4	11,9
Karlılık		
Özkaynak karlılığı (yüzde)	16,4	13,7
Aktif karlılığı (yüzde)	2,2	1,6

Kaynak: BDDK

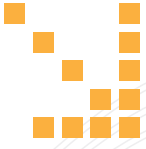
2. Sektörün SWOT Analizi

2.1. Bankacılık Sektörünün Güçlü Yanları

Rekabet: Türkiye bankacılık sektörü çok güçlü bir rekabet alışkanlığına sahiptir. Bu durum, özellikle bankaların pazar paylarını artırmaya dönük olarak giriştikleri kampanyalar, özellikle ekonomik büyüme dönemlerinde daralan net kâr marjı, eğitim, yönetim ve teknoloji alanlarına sistematik olarak büyük yatırımlar yapılması ve sektörün hızla artan ürün çeşitliliği tarafından teyit edilmektedir.

Sermaye yeterliliği: Bankacılık sektörü sermaye yeterliliği Aralık 2011 itibariyle yüzde 16,6'tır. Bu oran Basel düzenlemelerinin öngördüğü yüzde 8'in ve BDDK'nın hedef rasyosu olan yüzde 12'nin üzerindedir. Ayrıca dünyada da en yüksek oranlardan biridir. Yüksek sermaye yeterliliği hem istikrarsız dönemler için bir belirsizliği azaltan önemli bir güvence, hem de sektörün ekonomiyi finanse etme kapasitesinin göstergesidir.

Aktif yapısı: Sektörün aktif kalitesi yüksektir. Bankacılık sektörü aktiflerinin yarısından fazlası kredilerden oluşmaktadır. Böylece sektörün en önemli müşterisi özel sektör olmaktadır. Kamu kesimi borçlanma senetlerinin oranı sadece yüzde 20 civarındadır. Kredilerin borçlu kurum ve sektörler arası dağılımı oldukça dengelidir ve bu nedenle tahsili gecikmiş alacakların oranı düşüktür.

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

TL/YP yapısı: Sektörün kaynakları ve varlıkları içinde TL kalemlerin payı, 2001 krizinden sonraki dönemde, TL'ye duyulan güven artışı paralelinde, düzenli olarak artmaktadır. Para ikamesinin azalması ve TL talebinin artması, hem Merkez Bankası para politikası etkinliği açısından, hem de TL talebinin en önemli unsuru olan bankacılık sektörü açısından önemlidir.

2.2. Bankacılık Sektörünün Zayıf Yanları

Likidite açığı: Türkiye'de 2011 yılında kredi stoku hızla büyümüş, mevduat artışı kredi büyümesinin altında kalmış ve krizle mücadele amacıyla getirilen tedbirler sonucu bankacılık sektörüne ek maliyet gelmiştir. Bu gelişmeler sonucu, bankaların likidite açığı artmış ve toplam kaynakları içinde repo işlemlerinin payı artmıştır. Likidite açığının orta vadede kapatılması gerekmektedir.

Vade yapısı: Sektörün diğer önemli bir sorunu kaynakları ve varlıkları arasındaki vade uyumsuzluğudur. Kaynakların ortalama vadesi 3 ay civarında iken, varlıkların ortalama vadesi bir yılın üzerindedir. Bu nedenle sektör önemli bir vade riskini yönetmek zorunda kalmaktadır.

Aracılık maliyeti: Aracılık maliyetindeki artışlar, sektör için önemli bir dezavantaj oluşturmaktadır. Sadece küresel krize karşı alınan önlemlerin sektöre maliyeti yaklaşık 8 milyar TL düzeyindedir.

Küçük ölçek: Bankacılık sektörünün ölçeği, gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında oldukça düşüktür. Sektörün toplam aktiflerinin milli gelire oranı yüzde 100'ün biraz altındadır. Bu oran AB ülkelerinde ortalama olarak yüzde 300'ün üzerindedir.

2.3. Bankacılık Sektörünün Fırsatları

Büyüme: Sektörün küçük ölçekli olması ve büyüme potansiyelinin yüksek olması, önümüzdeki dönem için önemli bir fırsat olarak ortaya çıkmaktadır.

Faiz dışı marjın artışı: Faiz dışı gelir gider dengesinde son yıllarda iyileşme görülmektedir. Sektörde güçlü rekabet nedeniyle, net faiz marjının daralması nedeniyle, faiz dışı marjdaki büyüme daha da değerli hale gelmektedir. Ayrıca, net faiz dışı gelirlerin önümüzdeki dönemde de büyümeye devam edeceği tahmin edilmektedir.

Aktif yapısında değişme: Toplam aktifler içinde kredilerin ve krediler içinde de KO-Bİ'lere dönük kredilerle bireysel kredilerin payı düzenli olarak artmaktadır. Bankacılık hizmetlerinden henüz hak ettiği ölçüde yararlanamayan bu kesimlerin potansiyeli önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

Gayri nakdi kredilerde (GNK) artış: Gayri nakdi kredilerde de, özellikle son dönemlerde, artan ekonomik faaliyet ve büyüyen kredi hacmi paralelinde artış görülmektedir.

Dış borçlanma: Uluslararası konjonktür, gelişmekte olan ülkelerdeki mali yapısı sağlam kurumlar için büyük miktarda ve ucuz borçlanma olanakları sunmaktadır.

2.4. Bankacılık Sektörünün Engelleri

Tasarruf oranı: Türkiye’de net tasarruf oranı düşüktür. Bu sorunun temelinde en önemli ekonomik aktör olan özel kesim tasarruflarının düşüklüğü vardır. Düşük tasarruf oranları, bankacılık sektörü açısından yetersiz kaynak anlamına gelmektedir.

Hızlı soğuma: Türkiye’de ekonomik büyüme hızı önemli ölçüde yabancı sermaye girişine, dolayısıyla yabancı yatırımcıların Türkiye’ye dönük yatırım yapma isteklerine bağlıdır. Bu istekteki ani ve hızlı bir azalma, ekonomi ve bankacılık sektörü açısından risk doğurabilir.

Uluslararası dengesizlikler: Küresel ekonomik sorunlar, diğer sektörler gibi bankacılık sektörü için de önemli bir risk ve belirsizlik kaynağıdır.

Sınırlandırıcı önlemler: Ekonomik ısınmayı yavaşlatmak amacıyla getirilen sınırlandırıcı önlemler, ekonominin geneline değil, özellikle bankacılık sektörüne dönük olarak tasarlandığında, sektör açısından önemli bir dezavantaj oluşturabilmektedir.

Sermaye yeterliliği: Sermaye yeterliliği 2011 sonu itibarıyla yüksek seviyede olmakla beraber, rekabet ve kamusal önlemlerin yükü nedeniyle karlılığın azalması, orta vadede sermaye yeterliliğini ve sektörün ekonomiyi finanse etme gücünü olumsuz etkileyecektir. Temmuz 2012’den itibaren Basel II kurallarına geçişte, sermaye yeterliliğini olumsuz etkileyebilecektir.

3. Sektörde Yeni Yönelimler

3.1. Alternatif Hizmet Kanalları:

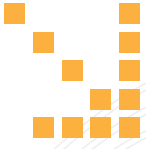
Alternatif hizmet kanallarına bakıldığında, Aralık 2011 itibarıyla sektörde 32.462 ATM, 1.976.843 civarında POS cihazı, 51 milyon kredi kartı ve 82 milyon banka kartı olduğu görülmektedir.

Tablo-2: Alternatif Hizmet Kanallarında Gelişmeler

	Aralık 2010	Aralık 2011	Yıllık değişme (yüzde)
Toplam kredi kartı (Bin adet)	46.956	51.361	9
Toplam banka kartı (Bin adet)	69.916	81.880	17
POS cihazı (Bin adet)	1.824	1.977	8
ATM	27.649	32.462	17
Kredi kartı işlem hacmi (milyar TL)*	234	291	24
Banka kartı işlem hacmi (milyar TL)*	217	255	18

* Yıllıklandırılmış, Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

Ayrıca, internet bankacılığı işlemleri incelendiğinde, Aralık 2011 itibariyle toplam internet bankacılığı müşteri sayısının 20 milyon, aktif müşteri sayısının 8,6 milyon kişi olduğu görülmüştür. İnternet bankacılığı yıllık işlem hacmi 2011 yılında 90 milyar TL'si yatırım işlemleri, 322 milyar TL'si finansman işlemleri olmak üzere, toplam 412 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

Mobil bankacılık işlemleri incelendiğinde, 2011 yılı içinde 643.000 aktif müşteri tarafından toplam 4 milyar TL düzeyinde mobil bankacılık işlemi gerçekleştirildiği görülmektedir.

4. Sektörün Dış Piyasalardaki Durumu

Dünya bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğü 2010 yılı itibariyle IMF'ten alınan rakamlara göre 107.775 milyar dolar büyüklüğündedir. Avrupa Birliği bankalarının toplam aktif büyüklüğü 45.273 milyar dolar, Euro bölgesi bankalarının toplam aktif büyüklüğü 30.830 milyar dolar ve ABD bankalarının toplam aktif büyüklüğü ise 14.335 milyar dolar düzeyindedir. Türkiye bankacılık sektörü büyüklüğü ise 2010 yılı sonunda 655 milyar dolardır. 2011 yılında Türkiye bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğü 645 milyar dolara yükselmiştir.

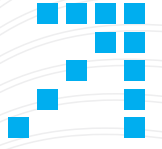
Banka aktiflerinin GSYH'ya oranlarını karşılaştırdığımızda ise 2010 yılsonu rakamlarına göre Türkiye'de bu oran yüzde 91 iken, gelişmekte olan ülkelerde yüzde 106, dünyada ise yüzde 171 olmuştur. Türkiye bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğü dünya bankacılık sektörü aktif büyüklüğünün yüzde 0,67'sini oluştururken, gelişmekte olan ülke bankacılık sektörü toplam aktiflerinin yüzde 3,5'ini oluşturmaktadır.

Tablo 3'de bazı Avrupa ülkeleri ile Türkiye'nin aktif/GSYH, kredi/ GSYH, mevduat/ GSYH oranlarının karşılaştırması yer almaktadır. AB ve diğer Avrupa ülkeleri ile karşılaştırıldığında Türkiye'de aktif, kredi ve mevduatın GSYH'ya oranlarının oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 3: AB Seçilmiş Göstergeler (Yüzde)

	Aktif / GSYH	Kredi / GSYH	Mevduat / GSYH
Lüksemburg	1.849	1.335	1.476
İrlanda	759	527	451
İsviçre	548	181	280
Türkiye	89	50	47
Slovakya	83	51	60
Polonya	83	56	48
Romanya	65	40	34

Kaynak: Avrupa Bankacılık Federasyonu, 2010

AB üyesi ülkeler arasında toplam aktiflerin milli gelire oranı en yüksek olan ülkelere bakıldığında, yüzde 550 ile yüzde 1.850 arasında değişen oranlar görülmektedir. Bu ülkelerde bankacılığın özellikle gelişmiş bir sektör olduğu doğrudur. Bununla beraber AB genelinde finansal sistemin milli gelire oranı Türkiye'den oldukça yüksektir. AB üyesi ülkeler arasında bu oranın en düşük olduğu 3 ülkeye bakıldığında, Türkiye'nin bu ülkelerle yaklaşık olarak aynı oranlara sahip olduğu görülmektedir.

Bankaların yurtdışında bulunan şube ve personel sayısı 2011 yılı itibariyle sırasıyla 77 ve 654'tür. Yurtdışı şubelerin toplam aktifleri bankacılık sektörü toplam aktiflerinin yüzde 10,7'sini oluşturmaktadır. Yurtdışı şubelerin sağlamış olduğu kredilerin toplam krediler içerisindeki payı yüzde 7,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bankaların yurtdışı şubelerinde tüzel ve gerçek kişilerin sahip olduğu mevduatın toplam mevduat içerisindeki payı ise yüzde 4,67'dir.

5. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları

Konu 1

Finans sektörü ile ilgili beklenen yasal düzenlemelerin gerçekleştirilememesi (Bankacılık Kanunu Tasarısı)

Açıklama

Ekonomik faaliyeti düzenleyen tüm kurallar hukukun temel prensipleri, piyasa ekonomisi kuralları, AB düzenlemeleri ve uluslararası normlar ile uyumlu olmalı, ülkemizin uluslararası rekabet gücünün artırılmasını hedeflemelidir.

Öneri

Bankacılık Kanunu Tasarısı TBMM Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmiştir. Söz konusu tasarının yasalaşması sağlanmalıdır.

İlgili Kurum

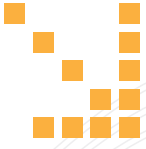
Başbakanlık Yardımcılığı

Konu 2

İstanbul'un uluslararası bir finans merkezi (İFM) olması ile ilgili Strateji ve Eylem Planı Faaliyetlerinin tamamlanmamış olması.

Açıklama

İFM Stratejisi ve Eylem Planı 2/10/2009 tarihli ve 27364 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 2010/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca, İFM çalışmalarını koordine etmek, desteklemek ve yürütmek üzere idari yapı oluşturulmuştur. Buna göre; Yüksek Konsey, Ulusal Danışma Kurulu, İFM Koordinatörlüğü, Çalışma Komiteleri ve Uluslararası Danışma Konseyi kurulmuştur. Çalışma grupları, DPT koordinasyonunda faaliyetlerini yürütmektedir. İstikrar içinde ve sürdürülebilir büyüme-

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

nin gerçekleştirilmesinde ekonomik faaliyetin sağlıklı olarak finansmanı için güçlü, etkin çalışan, büyük hacimli ve derin bir finansal sektör çok önemli bir role sahiptir. Türkiye'nin bölgesinde önemli bir merkez olma potansiyeli vardır. İstanbul da fiilen bir finansal merkez gibi kabul edilmektedir. İstanbul'un uluslararası nitelikte bir finansal merkez olması yönünde mevcut potansiyel kullanılmalıdır.

Öneri

İFM Stratejisi ve Eylem Planı'nda yer alan faaliyetler hızla gerçekleştirilmelidir.

İlgili Kurum

Başbakanlık Yardımcılığı, Kalkınma Bakanlığı

Konu 3

Finansal sektörde aracılık işlemlerinden alınan vergiler ve dolaylı yüklerin yüksek olması.

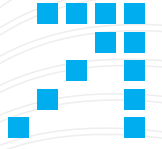
Açıklama

Türkiye'de finansal işlemler üzerindeki vergisel yükler ve ücretler yüksektir. Buna bağlı olarak;

- Aracılık maliyeti yüksektir.
- Finansal işlemlerin riskleri artmaktadır.
- Finansal işlemlere olan talep yurtdışına kaymaktadır.
- Yerleşik kuruluşların rekabet gücü zayıflamaktadır.
- Müşteri şikâyetleri artmaktadır.

Öneri

- Banka ve Sigorta Muamele Vergisi (BSMV), Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF) gibi dolaylı vergiler düşürülmeli/kaldırılmalı,
- Bankaların TCMB'de tuttıkları zorunlu karşılıklar için, AB'de olduğu gibi, piyasa faiz oranları düzeyinde faiz ödenmeli,
- Katılım payı ödemeleriyle oluşturulan BDDK gelirlerinin kullanılmayan bölümünün Bütçeye devrine ilişkin düzenleme kaldırılmalı,
- Finansal kuruluşların yurtdışından yapılan borçlanmaları zorunlu karşılığa tabi tutulmamalı,
- Banka dışı mali kuruluşların yurtdışından yabancı para cinsinden sağladıkları bir yıldan kısa vadeli kredilerde KKDF kaldırılmalı,
- Vadeli ithalattan alınan KKDF kaldırılmalı,

- Harçlar Kanunu 123. maddesinin uygulamasında, finansal kuruluşların kredilendirme işlemlerinin yargı harçlarından muafiyeti sağlanmalıdır.

İlgili Kurum

Maliye Bakanlığı, TCMB, BDDK, SPK

Konu 4

İcra ve İflas Kanunu'nda yer alan "iflasın ertelenmesi"ne ilişkin düzenleme

Açıklama

Alacaklının Devletin zor kullanma gücünden yararlanarak, alacağını elde etme şeklini düzenleyen İcra ve İflas Kanunu'na, konkordato kurumunun yanı sıra, 17/7/2003 tarihli ve 4949 sayılı Kanun'la "iflasın ertelenmesi" ve 12/2/2004 tarihli ve 5092 sayılı Kanun'la "Kooperatifler ve Sermaye Şirketlerinin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması" kurumları eklenmiştir. "İflasın Ertelenmesi" kurumu uygulamada borçlular tarafından sıkça istismar edilmekte, bu da banka alacaklarının tahsilini olumsuz yönde etkilemekte ve bankaları zor duruma düşürmektedir.

Öneri

Söz konusu düzenleme, ülkemiz koşulları dikkate alınarak yeniden gözden geçirilmelidir.

İlgili Kurum

Adalet Bakanlığı

Konu 5

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda genel işlem şartlarına ilişkin düzenleme

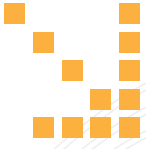
Açıklama

Temmuz 2012'de yürürlüğe girecek olan Türk Borçlar Kanunu'nun genel işlem koşulları ile ilgili düzenlemelerinin hukuki süreçlerde ve finansal işlemlerde karışıklığa sebep vereceği düşünülmektedir. Tacirler arası ilişkilerde, taraflardan birinin genel işlem koşulları ile diğer tacir aleyhine korunmasına gerek olmadığı açıktır. Kanun'da yapılması önerilen düzenleme ile dünya ve özellikle -bir ülke dışında- Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki düzenlemelere paralel olarak genel işlem koşullarına ilişkin kısıtlamaların tacirler arası ilişkilerde uygulanmaması sağlanacaktır.

Öneri

Türk Borçlar Kanunu'nun genel işlem şartları ile ilgili 20'nci maddesinde, genel işlem koşullarıyla ilgili hükümlerin her iki tarafı tacir olan sözleşmelere uygulanmayacağına dair düzenleme yapılması önerilmektedir.

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

İlgili Kurum

Adalet Bakanlığı

Konu 6

Finansal sektörde haksız rekabete neden olan düzenlemeler

Açıklama

Türkiye’de yerleşik kuruluşların, yurtdışında yerleşik kuruluşlar karşısındaki rekabet gücünü korumak amacıyla, finansal sektörde haksız rekabete yol açan mevzuatın uluslararası düzenlemeler ile uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

Öneri

- Genel bütçeden kaynak aktarılan kuruluşlar dışındaki kamu kurumlarının kaynaklarını tüm bankalara yatırabilmesi için Kamu Hazinesi Genel Tebliği’nde değişiklik yapılmalı,
- Aracılık işlemlerinden alınan harç ve vergiler düşürülmeli,
- Bankaların ihracat taahhütlerinden doğan sorumluluklarının sınırlandırılmasına ilişkin düzenleme yapılmalı.

İlgili Kurum

Başbakanlık Yardımcılığı, Adalet Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, TCMB, BDDK

6. Sektörün AB Uyum Sürecinde Geldiği Nokta, Karşılaştıkları Uyum Sorunları

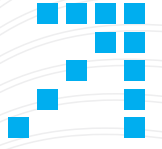
Özellikle uluslararası standartlara uyumun yüksek olması gereken bankacılık sektöründe, mevzuatta AB Direktifleriyle uyumsuz olan konuların uyumlu hale getirilmesi daha da önem kazanmaktadır.

7. Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması ve Verimlilik

Sektörün rekabet gücünün, kamu kesimince alınan kısıtlayıcı ve aracılık maliyeti yükünü artırıcı tedbirlerden olumsuz etkilenmemesi hususu önem taşımaktadır. Küresel kriz sürecinde alınan tedbirlerin (şubelerden harç alınması, zorunlu karşılıklara faiz ödenmemesi, zorunlu karşılık oranlarının artırılması, konut kredilerinde teminat oranlarının düşürülmesi, tüketici kredilerinde sermaye karşılıklarının yükseltilmesi gibi) bankacılık sektörüne maliyeti yaklaşık 8 milyar TL’ye ulaşmıştır. Bu miktar, sektörün 2011 yılı net karının yaklaşık yüzde 40’ına denk gelmektedir.

8. Genel Değerlendirme

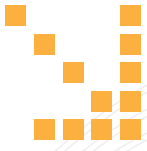
Genel olarak 2011 yılı değerlendirildiğinde, krediler ve likit aktiflerin toplam aktifler içindeki payının arttığı; buna karşılık finansal varlıkların payının azaldığı görülmekte-

dir. Öte yandan toplam kaynaklara bakıldığında, mevduattaki artışın, kredilerdeki artışın altında kaldığı ve toplam kaynaklar içinde mevduatın payının azaldığı görülmektedir. Toplam aktiflerdeki büyümenin finansmanında mevduat dışı kaynakların payı ve önemi artmıştır.

Türkiye'de 2011 yılında, uluslararası piyasalarda giderek artan risk algısı ve olumsuz gelişmelere rağmen, bankacılık sektörünün ekonomiyi finanse etmeye devam ettiğini görüyoruz. Bu dönemde bankalar toplam bilançolarını ve aldıkları riskleri hızla büyütmüşler; buna karşılık bu riskleri başarıyla yöneterek, hem ekonomik istikrara, hem de ekonomik büyümeye önemli katkı sağlamışlardır.

FAKTORİNG RAPORU

1. Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Yeri

31 Aralık 2011 tarihi itibarıyla BDDK'nın faaliyet izni verdiği 75 firma bulunmaktadır. Ayrıca BDDK'nın izni ile bankalar da faktoring hizmeti verebilmektedirler. Bu bankalardan iki tanesi de Faktoring Derneğine üyedir. 31 Aralık 2011 itibarıyla faktoring şirketlerinde çalışanların sayısı 3,819 dur.

Tüm faktoring işlemlerinde alacağı belgeleyen fatura ve benzeri evrakların ibrazı gerektiği için kayıtlı ekonomi desteklenir ve ülke ekonomisinin gelişiminde faktoring etkin rol oynar. Faktoring şirketlerinde kayıt dışı hiç bir faaliyet bulunmamaktadır.

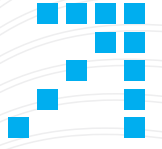
Faktoring Derneği bünyesinde mesleki eğitimler organize edilmektedir. Bir üniversite işbirliği ile Faktoring Uzmanlık Sertifika Programları düzenlenmektedir. Sektör çalışanlarının ihtiyaçları doğrultusunda sertifika programlarına ek olarak, mesleki ve kişisel gelişim eğitimleri sınıf düzeninde ve elektronik öğrenme yöntemiyle verilmektedir.

Faktoring sektörü işlem hacimleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo-1: Faktoring Sektörü İşlem Hacimleri

Yıllar	Yurtiçi (Milyon USD)	Yurtdışı (Milyon USD)	Toplam (Milyon USD)	Toplamda değişim
1990	10	90	100	
1991	55	128	183	83%
1992	286	168	454	148%
1993	700	270	970	114%
1994	650	220	870	-10%
1995	658	300	958	10%
1996	1.319	450	1.769	85%
1997	3.032	550	3.582	102%
1998	4.000	750	4.750	33%
1999	4.518	748	5.266	11%
2000	5.022	921	5.943	13%
2001	2.562	990	3.552	-40%
2002	3.216	1.260	4.476	26%
2003	5.250	1.413	6.663	43%
2004	8.640	2.093	10.733	61%
2005	11.607	2.352	13.959	30%
2006	16.216	3.485	19.701	41%
2007	22.470	3.935	26.405	34%
2008	24.447	4.230	28.677	9%
2009	27.110	3.260	30.370	6%
2010	46.919	4.675	51.594	70%
2011	36.350	7.349	43.699	-15%

Kaynak: Faktoring Derneği

Tablo-2: Aralık 2010-2011 Verilerine Göre Büyüme Oranları

BÜYÜME (Milyon TL)	12/2010	12/2011	Artış
	1,4990	1,6708	
YURTDIŞI CİRO	6.868	11.789	72%
YURTIÇİ CİRO	68.993	58.991	-14%
TOPLAM CİRO	75.861	70.780	-7%
YP ALACAKLAR	1.151	1.510	31%
TP ALACAKLAR	11.220	12.719	13%
TOPLAM ALACAKLAR	12.370	14.229	15%
YP KREDİLER	2.535	2.974	17%
TP KREDİLER	8.561	8.490	-1%
ÖZKAYNAK	2.941	3.400	16%
TOPLAM AKTİFLER	14.467	15.652	8%
V.Ö. KAR	491	617	26%

Kaynak: Faktoring Derneği Sektör Değerlendirme Raporu

Sektörün karlılık oranları ise tablo-3'de ele alınmıştır.

Tablo-3: Sektörün Karlılık Oranları

Milyon TL	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011
Net dönem karı	327	390	507
Aktif karlılık oranı	3%	3%	3%
Özkaynak	2.500	3.000	3.400
Özkaynak karlılık oranı	13%	13%	15%

Kaynak: BDDK Finansal Piyasalar Raporu (Aralık 2011)

Tablo-4: Sermaye Yapısında Direkt Yabancı Ortak Bulunan Faktoring Şirketleri

C FAKTORİNG ANONİM ŞİRKETİ	İSTANBUL	İSRAİL
DENİZ FACTORİNG A.Ş.	İSTANBUL	BELÇİKA
EKO FAKTORİNG A.Ş.	İSTANBUL	HOLLANDA
FİRST FAKTORİNG ANONİM ŞİRKETİ	İSTANBUL	AVUSTURYA
FORTİS FAKTORİNG A.Ş.	İSTANBUL	HOLLANDA
ING FAKTORİNG A.Ş.	İSTANBUL	HOLLANDA
LİDER FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	İSTANBUL	HOLLANDA
ULUSAL FAKTORİNG A.Ş.	İSTANBUL	LÜKSEMBURG

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı 31/12/2011 tarihli raporu

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

Ayrıca, ortaklık yapısında yabancı ortaklı banka ve şirketler bulunan faktoring şirketleri de bulunmaktadır.

Faktoring şirketleri Türkiye genelinde hizmet vermekle birlikte merkez, şube ve temsilcilik olarak bulunduğu iller aşağıda belirtilmektedir:

Adana, Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, İzmit, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Mersin, Muğla, Samsun, Tekirdağ, Zonguldak.

31 Aralık 2011 itibari ile Dernek üyesi olan 61 şirketin verilerine göre; ihracat 7.070 milyon USD, ithalat ise 276 milyon USD'dir.

Tablo-5: Faktoring Cirolarının Sektörel Dağılımı

	Sektörel Dağılım-Faktoring (Ciro) (bin TL), Dönem:2011/12	Faktoring Genel Toplam
1	Tarım, Hayvancılık, Ormancılık	1.283.092
2	Balıkçılık	30.717
3	Tarım Toplamı (1+2)	1.313.809
4	Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	400.972
5	Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	2.108.670
6	Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi	2.588.823
7	Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	7.165.354
8	Deri ve Deri Ürünleri Sanayi	343.048
9	Ağaç ve Ağaç Ürünleri Sanayi	658.704
10	Kağıt Ham. ve Kağıt Ürünleri Basım Sanayi	2.015.448
11	Nükleer Yakıt, Petrol Ür., Kömür Ürünleri Sanayi	4.954.684
12	Kimya ve Kimya Ürünleri ile Sentetik Lif. Sanayi	1.737.579
13	Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	1.559.399
14	Diğer Metal Dışı Madenler Sanayi	2.256.036
15	Metal Ana Sanayi ve İşlenmiş Madde Üretimi	5.169.557
16	Makine ve Teçhizat Sanayi	3.131.449
17	Elektrikli ve Optik Aletler Sanayi	1.202.378
18	Ulaşım Araçları Sanayi	4.523.949
19	Başka Yerlerde Sınıflandırılmamış İmalat Sanayi	2.505.781
20	Elektrikli Gaz ve Su Kaynakları	2.855.801
21	İmalat Sanayi Toplamı (4+...+20)	45.177.632
22	İnşaat	7.119.158

23	Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmetleri	6.508.514
24	Otel ve Restoranlar (Turizm)	795.315
25	Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	2.302.964
26	Finansal Aracılık	1.563.459
27	a) Parasal Kurumlar	1.440.062
28	b) Diğer Finansal Araçlar	123.397
29	Emlak Komisyon, Kiralama ve İşletmecilik Faaliyetleri	1.313.718
30	Savunma ve Kamu Yönetimi Zorunlu Sosyal Güvenlik Kurumları	10.280
31	Eğitim	64.258
32	Sağlık ve Sosyal Hizmetler	713.344
33	Diğer Toplumsal Sosyal ve Kişisel Hizmetler	3.225.207
34	İşçi Çalıştıran Özel Kişiler	42.753
35	Uluslararası Örgüt ve Kuruluşlar	1.823
36	Hizmet Toplamı (22+...+35) - (27+28)	23.660.793
37	DİĞER	627.667
38	GENEL TOPLAM (3+21+36+37)	70.779.901

Kaynak: BDDK/BDDK rapor standartlarında, NACE sınıflandırılmasına göre yapılmıştır.

2. Sektörün SWOT Analizi

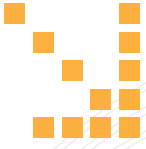
Güçlü Yanlar

- Süratli ve kolay bir şekilde nakit akışı sağlaması
- Tahsilat kolaylığı ve tasarruf sağlaması.
- İşlemlerde esnek davranması (KOBİ'lere uygun)
- Finansal açıdan doğru bir kaynak olması
- İletişime açık olması
- Firmaların ticari alacaklarından fon kaynağı sağlaması
- Alacak garantisi vererek güvenli satış imkanı sağlaması.

Zayıf Yanlar

- Kamuoyunda bilgi ve dolayısıyla güven eksikliği
- Yaygın olmaması

Kaynak: Nielsen – Faktoring Algı Araştırması Raporu'ndan alıntı yapılmıştır. (Ekim 2010)

Fırsatlar	Engeller
<ul style="list-style-type: none"> • Büyüme potansiyeli yüksek • Faktoringin geliştirilmesi resmi hükümet politikaları arasında yer alıyor • Faktoring şirketleri farklı büyüme hedefleri izlediklerinden pazar payları değişebilir • Yabancı ilgisi devam edecektir	<ul style="list-style-type: none"> • Faktoring şirketlerinin tüm kamu kuruluşları tarafından finansal kuruluş olarak kabul görmemesi • Risk merkezi tarafından faktoring şirketleri ile risk yönetiminde ihtiyaç duyulan tüm bilgilerin paylaşılmaması • Bankaların yararlandığı vergisel istisnalardan yararlanamaması (KDV, yasal takip harç, karşılıklar) • İnterbanktan fonlanamama • Adres kayıt bilgilerine ulaşılabilmesi

Kaynak: Türk Raiting – Faktoring Sektör Raporu’ndan alıntı yapılmıştır. (Haziran 2011)

3. Sektörde Yeni Yönelimler

BDDK standartları gereği faktoring şirketleri belli standartlara sahip bir bilgi işlem altyapısına sahiptir. Tüm şirketlerin web sayfası mevcuttur.

Uluslararası faktoring hizmeti veren faktoring şirketleri uluslararası standartlarda hizmet vermektedir. Toplamda beş kez olmak üzere son üç yıldır bir faktoring şirketi en iyi hizmet veren faktoring şirketi seçilmiştir. Ayrıca, uluslararası faktoring organizasyonlarının başında ve çeşitli komitelerinde Türk yöneticiler görev almaktadır.

4. Sektörün Dış Piyasalardaki Durumu

2010 verilerine göre Uluslararası Faktoring Zinciri (FCI) verilerine göre toplam işlem hacminde Türkiye Dünya’da 12. sırada, Avrupa’da 9. sırada yer almaktadır.

Muhabirli ihracat faktoringi işlemlerinde ise Eylül 2011 verilerine göre Türkiye 2. sırada yer almaktadır.

İhracat işlemlerinde ağırlıklı olarak muhabir garantili işlemler yapılmakta. Yoğun ihracat yapılan ülkeler ise ABD, Almanya, Fransa, İspanya, İtalya ve İngiltere’dir. Bu ülkeler aynı zamanda en yaygın şekilde faktoringin yapıldığı ülkelerdir.

Türkiye, dünyada ihracat faktoringinde önemli bir yere sahip olup senelerdir, en çok ihracat faktoring işlemi yapan ülkeler arasında ilk 4 ülke içinde yer almaktadır. İlk sıralarda doğal olarak Çin ve Tayvan bulunmaktadır.

Uluslararası faktoring piyasasında Tedarikçi Finansmanı ve Sipariş Yönetimi ürünleri geliştirilmektedir. Ülkelerin ticari politikalarını değiştirmeleri sonucunda ülkemizin ih-

racat ve ithalat hacimlerindeki oynamalar uluslararası faktoring faaliyetlerini etkileyebilmektedir.

5. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları

Factoring piyasasının düzenlenmesi ve denetimi görevi, 5411 sayılı Kanunla 1.1.2006 tarihinden başlamak üzere BDDK'ya verilmiştir.

O tarihten sonra,

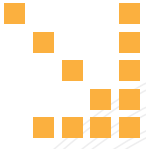
- 10 Ekim 2006'da Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları hakkında Yönetmelik ve 2010-2011'de çeşitli tarihlerde yönetmeliğe ilişkin genelgeler,
- 17.5.2007 de anılan şirketlerin hesap planları ve kamuya açıklayacakları finansal tabloların biçim ve içeriği hakkında yönetmelik,
- 20.7.2007 de anılan şirketlerin ayıracakları karşılıklara ilişkin yönetmelik,

gibi temel düzenlemeler yapılmış, bunlara intibak çalışmaları sürdürülmüş, 2010 yılında intibak süreci tamamlanmış ve faaliyetlerine devam etmesi uygun görülen şirketlere lisans verilmiş, bir yasa taslağı hazırlanmış ve meclise sunulmuştur. Ancak söz konusu yasa, yasama döneminin sona ermesi nedeniyle hükümsüz kabul edilmiştir.

Beklenti, arşive kaldırılan kanun tasarısının güncellenerek, Bakanlar Kurulu tarafından tasarı haline getirilmesi ve TBMM'de tasarının yasalaşması sürecinde, piyasanın tüm taraflarının benimseyeceği bir hukuk metninin oluşmasına destek olunmasıdır.

BDDK sektör verileri ile ilgili üç aylık raporlar yayınlamaktadır. Ancak, sektörümüzün şeffaflığı adına oldukça faydalı olan bu raporlar sadece faktoring şirketlerinin verilerini içermektedir. Özel lisans alarak faktoring hizmeti sunan bankaların verileri, bu raporların içinde yer almamaktadır. Bu da Türkiye'deki faktoring ürününün gerçek işlem hacmi, finansman tutarı ve müşteri sayısı gibi detaylarla ilgili net verilere ulaşamamamıza neden olmaktadır.

BDDK'nın 16.04.2009 yılında Faktoring Derneğine yazılı teyit ettiği üzere; faktoring şirketleri Bankacılık Kanunu'nun 3, 4 ve 93. Maddeleri uyarınca finansal kuruluş olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca söz konusu Kanuna 25 Şubat 2011'de ek madde eklenerek, Türkiye Bankalar Birliği nezdinde, kredi kuruluşları ile Kurulca uygun görülecek finansal kuruluşların müşterilerinin risk bilgilerini toplamak ve söz konusu bilgileri bu kuruluşlar ile gerçek veya tüzel kişilerin kendileriyle ya da onay vermeleri koşuluyla özel hukuk tüzel kişileri ile de paylaşılmasını sağlamak üzere Risk Merkezi kurulmuş, faktoring şirketleri de "finansal kuruluş" niteliğinde Risk Merkezine dâhil olmuştur. Faktoring şirketlerinin garanti ve tahsilat hizmetlerinin yanı sıra firmalara kredi (finansman) limiti tahsis ederek finansman sağladığı dikkate alınarak kredi kuruluşları (Bankalar) ile eş değerde bilgi paylaşımında bulunulması gerektiği açıktır.

6. Maliye Konuları

Temel Sorun, BDDK'nın faktoring şirketlerini finansal kuruluş kabul ettiği halde Maliye'nin kabul etmemesi ve bunun neticesinde aşağıdaki vergisel sorunların yaşanmasıdır.

6.1. Karşılıklar

01.01.2008 tarihinden itibaren faktoring şirketleri de banka sistemindeki düzenlemeye paralel bir alacak karşılığı ayırma rejimine tabi tutulmuştur. Ancak banka sisteminde olduğu gibi alacakların karşılıklardan düşülmesi bu süre içinde mümkün olmadığı gibi TBMM'ye gönderilen tasarıda da gider yazma hükmü yer almamaktadır. Konu uygulaması ile ilgili sektör 2009 senesinden bu yana ciddi anlamda sıkıntı yaşamaktadır.

Aynı zamanda, Vergi Usul Kanununun 323. Maddesine göre, şüpheli alacak karşılığı ayrılabilmesi için gereken şartlar i) şüpheli hale gelen alacağın ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olması ve ii) dava ve icra aşamasında bulunmasıdır. Vergi Usul Kanununun 323. maddesi ve şüpheli alacak uygulamasında "hâsılat yazılma" şartı yoktur.

Beklenti, ayrılan karşılıkların ayrıldıkları yıl gider yazılması konusunun eklenerek tasarının yasalaşmasıdır. Faktoring şirketlerinin tüm kamu otoriteleri tarafından "finansal kuruluş" olarak tanınması önemlidir.

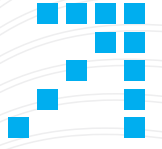
Vergi Usul Kanununun 323. maddesi ile ilgili Gelir İdaresi yayımlayacağı bir Genel tebliğ ile "şüpheli alacak" uygulaması konusunda inceleme elemanlarınca yapılan eleştirileri bertaraf edebilir. Nitekim Vergi İdaresi alacak tutarları içinde yer alan "katma değer vergisi" konusunda yaşanan tereddütleri gidermek üzere, 334 seri numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile yaptığı düzenlemede, "katma değer vergisinden kaynaklanan alacak için şüpheli alacak karşılığı ayrılabilmesine" imkân sağlayarak tereddütleri gidermiştir.

Söz konusu Tebliğin kapsamı genişletilerek faktoring şirketleri alacaklarının anapara kısmı dahil karşılık ayrılmasına imkan verilirse geçmiş ve mevcut sorunların çözümüne imkan tanınmış olacaktır.

6.2. Vergisel Sorunlar

Finans sektörünün farklı oyuncularını aynı işlem nedeni ile farklı vergilendirmeye tabi tutulmaktadır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

- BDDK tebliğine göre bankalar tarafından ayrılan özel kredi karşılıkları kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider kabul edildiği halde banka dışı mali kuruluşlar açısından gider kabul edilmemektedir.
- Banka dışı mali kuruluşların en az iki tam yıl süre ile aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançlarının %75'lik kısmı kurumlar vergisinden istisnadır, ancak Bankalar hiçbir süreye tabi olmadan bu istisnadan yararlanmaktadır.

- Bankaların ilişkili kuruluşlardan yaptıkları tüm borçlanmalar örtülü sermaye dışında tutulduğu halde banka dışı mali kuruluşlara böyle bir imkan tanınmamıştır.
- Bankalar kullandıkları kredilerle ilgili olarak her türlü harçtan muaf oldukları halde, banka dışı mali kuruluşlar aynı işlemler için harca tabi tutulmaktadır.
- Bankaların alacaklarına karşılık olarak borçlularından aldıkları taşınmaz ve iştirak hisselerinin devir ve teslimleri KDV'den istisna olduğu halde, banka dışı mali kuruluşlara böyle bir istisna tanınmamıştır.
- Banka dışı mali kuruluşların en az iki tam yıl süre ile aktiflerinde yer alan taşınmazların satışları KDV'den istisnadır. Ancak Bankalar taşınmaz satışlarında KDV yükümlülüğünden muaftır.
- Harçlar Kanununun 123'üncü maddesinde bankalara uygulanacağı belirtilen istisnalar banka dışı mali kuruluşları da kapsayacak şekilde genişletilmelidir.
- Finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin yurtdışındaki bankalardan kullandıkları bir yıldan kısa vadeli döviz kredilerinden ve kredili ithalat işlemlerinden % 3 oranında KKDF tahsil edilmektedir.
- Faktoring şirketleri, hem müşterilerine sağladıkları faktoring hizmetlerinden elde ettikleri faiz ve komisyon gelirleri üzerinden %5 BSMV ödemekte, hem de söz konusu hizmetler için yurtiçindeki bankalardan kullandıkları kredi faizleri üzerinden %5 BSMV yükümlülüğüne maruz kalmaktadır. Bu kapsamda, çifte vergilendirme söz konusu olmaktadır.

Bütçe ile ilgili mülâhazaları anlamakla birlikte beklenti, finansal kuruluş olarak tanımlanan faktoring şirketlerinin yürürlükteki kanunlarda bu konuda ilgili değişikliklerin yapılması ve finansal kuruluşların tabi olduğu her tür istisna ve yükümlülüğün faktoring şirketlerine de uygulanmasıdır. Burada iki temel kıstas kılavuz almaktadır:

- a) Başka finansal kuruluşlarla aramızda vergi farklılığının ortadan kaldırılması,
- b) Rekabet gücümüzün muhafazası için finansal aracılık maliyetlerinin en aza indirilmesi

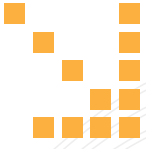
6.3. Faiz Gelirleri

Sorun: Faktoring sözleşmesi bir kredi sözleşmesi niteliğindedir.

Bu nedenle;

a. Kredi sözleşmelerine dayalı alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınmaları gerektiğinden dönem sonlarına kadar geçen süreye isabet eden faiz gelirlerini dönem kazançlarının tespitinde dikkate almaktadırlar.

b. Faktoring şirketleri "tahakkuk esası" ve dönemsellik" esasına uygun olarak hareket etmekte, "faktoring faiz gelirlerini" dönem sonlarında kistelyevm esasına göre kurum kazançlarına ilave etmektedirler.

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

Beklenti: BDDK Faktoring Şirketlerini Dzm.13-7960 sayılı yazısı ile Bankacılık Kanunu'na göre finansal kuruluş olarak tanımlamıştır. Ancak vergi kanunlarında faktoring şirketleri finansal kuruluş olarak kabul edilmemektedir.

Öneri: Sektörün "tahakkuk esası" ve dönemselik" esasına uygun muhasebe uygulamasının Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından kabulü ve yürürlükteki kanunlarda bu konuda ilgili değişikliklerin yapılması ve finansal kuruluşların tabi olduğu her tür istisna ve yükümlülüğün faktoring şirketlerine de uygulanmasıdır.

6.4. Diğer Konular

6.4.1. Kredi Sigortası

Yurtiçi kredi sigortasındaki genel şartlar konusunda belirtilen borç ödemede acze düşülmesinin belgelenmesi hükmü, mahkeme kararı gerektirmesi ve bugünkü hukuk sisteminde ise bir yıldan erken böyle bir belgenin alınamayacağı düşünülürse kredi sigortasına işlerlik kazandıramamıştır.

Beklenti, kredi sigortasını kullanabilir hale getirmek için genel şartlarda gereken değişikliklerin yapılmasıdır.

Para piyasası ve mali piyasaların geliştiği ülkelerde yaygın olarak kullanılan kredi sigortası uygulaması ve yaygınlaşması ile hem ithalat faktoringi ivme kazanacak hem de garantili yurt içi faktoring geliştirecektir.

6.4.2. İnterbank'tan Yararlanma

Faktoring şirketleri İnterbank fonlama sisteminden yararlanamamaktadır. Beklenti, faktoring şirketlerinin de bu olanaktan yararlanmasıdır.

6.4.3. Kimlik Paylaşım Sistemi

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 45. maddesi, kimlik paylaşımı sistemi ve adres paylaşımı sistemi veri tabanlarında tutulan bilgileri bankalara da açmasına rağmen faktoring şirketleri sadece kimlik bilgilerine ulaşabilmekte adres paylaşımından yararlanamamaktadır.

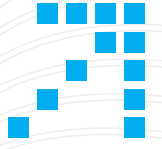
Beklenti, finansal kuruluş olarak 'yükümlü bulunan müşterini tanı' ilkesi paralelinde yasada gerekli değişikliğin yapılmasıdır.

6.4.4. İmaj Sorunu

Faktoringin yeterince tanınmamasından kaynaklanan bir imaj sorunu bulunmaktadır.

Sektörün her yıl düzenli olarak büyümesi, 2010 yılında yapılan algı anketinde de tekrar vurgulandığı gibi kriz zamanlarında da müşterilerinin yanında olma özelliği, verdiği hizmetlerdeki hız ve sistemlilik BDDK'ın düzenleme ve denetimi ile sektör geçmişten kaynaklanan algı sorununu yıkmaya başlamıştır. Bu hedefte algıyı yükseltmek için tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmiştir.

7. Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması ve Verimlilik

Bu bölümde, yapılan değerlendirmeler ışığında sektörün sorunlarının çözülmesi ve gelişmesi için ne tür adımlar atılması gerektiği konusunda öneriler sunulması beklenmektedir.

- Yasa tasarısının güncellenerek kanunlaşması (TBMM)
- Maliye Bakanlığı tarafından finansal kuruluşlara sağlanan vergi avantajlarının faktoring sektörüne de tanınması
- Risk değerlemesi ve takibi için bankalara eş bilgi paylaşımının sağlanması (Türkiye Bankalar Birliği)
- Interbanktan fonlanma imkânının verilmesi (TCMB)
- Kredi sigortası sisteminin faktoring sektörü ile işbirliğinin yaygınlaşması

8. Genel Değerlendirme

Kısaca 'alacakların devri' anlamına gelen faktoring, genel anlamı ile "mal ve hizmet satışlarından doğmuş ya da doğacak vadeli alacakların temlik yolu ile bir faktoring kuruluşuna devredilmesi ve bu alacakların faktoring kuruluşu tarafından yönetilmesi" dir.

Vadeli alacaklarını Faktor'e temlik eden satıcı firma, fatura bedelinin belli bir yüzdesini vadesinden önce nakit olarak kullanabilmektedir. Böylece alacakların nakde dönüşümü hızlanır; işletmenin büyümesi için gerekli olan nakit, herhangi bir dış kaynağa gerek olmadan tamamen işletmenin en önemli cari aktifi olan alacaklardan elde edilmiş olur. Firmalara satışlarının ve karlarının artması konusunda yardımcı olmak amacındaki faktoring ile sağlanan vadeli satış imkânı ticareti canlandırır, üretimi artırır ve istihdam sürekliliği sağlar. İç piyasada, disiplin ortamı oluşur, tahsilât kolaylaşır.

Faktoring bu dinamik yapısı sebebiyle ticaretin çarklarının dönmesini sağlar ve özellikle kaynak sıkıntısı yaşayan küçük ve orta ölçekli işletmelere finansman oluşturur.

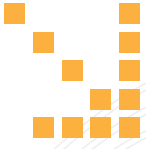
Faktoring uygulamalarından yararlanan şirketler; üretim, kalite gibi konulara konsantre olarak daha verimli çalışır ve ekonomiye katkı sağlarlar. Ayrıca faktoring garantisi ile ülke ihracat hacminin, dış pazardaki rekabet gücünün artırılmasını destekler.

Özetle, faktoring mal ve hizmet alışverişinden doğan borç/alacak ilişkilerini satıcı - alıcı açısından kolaylaştırmakla kalmayıp yeni pazar ve yeni müşteri sayısını artırır. İç ve dış ticaret hacminin gelişmesine katkı sağlar. Türkiye'de faktoring işlemlerinin yaygınlaşması ekonomiyi olumlu etkileyecektir.

Tüm faktoring işlemlerinde alacağı belgeleyen fatura ve benzeri evrakların ibrazı gerektiği için kayıtlı ekonomi desteklenir ve ülke ekonomisinin gelişiminde faktoring etkin bir oyuncu olarak rol alır.

Ülkemizde faktoring hizmetlerinden en çok küçük ve orta ölçekli şirketler faydalanmaktadır. Sektör itibarıyla değerlendirme yapıldığında ise, eşit bir dağılım görülmekle birlikte, yüzdesel dağılım sektörlerin dönemsel ihtiyaçlarına göre değişkenlik göstermektedir.

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

rebilmektedir. 2011 yılı değerlendirildiğinde daha çok enerji, tekstil, inşaat gibi imalat sektörlerinin faydalandığını görülmektedir. Gıda, ulaşım araçları sanayi, demir-çelik, otomotiv, metal ana sanayi, toptan-perakende servis hizmetleri ve hizmet sektörlerinin de faktoringi yaygın olarak kullandığı BDDK raporlarından takip edilmektedir.

BDDK finansal sektör içinde çeşitliliğin artmasını desteklemektedir. Bankacılıktan sonra reel sektöre finansman sağlayan sektör olarak bankacılık dışı finansal sektörler içinde aktif büyüklüğü ile aldığı pay yüzde 39,2 olup her yıl bu pay arttırılmaktadır.

Finansal hizmetlerin çeşitlenmesini ve gelişmesini amaçlayan BDDK'nın, banka dışındaki finans kuruluşlarının da büyümelerine destek vermesi ile Türkiye'deki finans sistemi içinde bu kuruluşların payı da yıldan yıla artış göstermektedir. Son yıllara baktığımızda da sağlanan finansman hizmeti bakımından, bu kuruluşlar arasında faktoring payının daha hızlı büyüdüğünü görülmektedir. Türk faktoring sektörü 2010 yılsonu itibarıyla 5 milyar doları yurt dışı olmak üzere 52 milyar dolar (77 milyar TL) işlem hacmine ulaşmıştır.

60 binden fazla müşteriye hizmet veren sektörümüzün aktif büyüklüğü, BDDK tarafından açıklanan Aralık 2011 dördüncü çeyrek raporuna göre geçen yılın aynı dönemine oranla yüzde 7,7 genişlemiştir. Reel sektöre 14 milyar TL finansman sağlanmıştır. Ancak krizin etkisi ciro gelişiminde kendisini göstermiş ve toplam sektör cirosu hemen hemen aynı kalmıştır. Ama dağılımı değişerek yurt içi ciro 59 milyar TL'ye, yurt dışı ciro ise 12 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Türk faktoringinin uluslararası boyutuna bakılırsa, Dünya sıralamasında toplam işlem hacminde 12. , Avrupa'da ise 9. Sırada yer almaktayız. Muhabirli ihracat faktoringi işlemlerinde ise Çin'in ardından dünya ikincisiyiz. Faktoring sektörümüz yaklaşık 3.5 milyar dolarlık bir ihracat hacmini fonlamaktadır.

1990'dan itibaren dünyadaki faktoringe bakıldığında ortalama yüzde 12'lik bir büyüme gösterirken Türkiye'de şirketleşmeye başladığı 1990'dan bu yana ortalama yüzde 41'lik bir büyüme kaydetmiştir. Yani dünyaya göre 4 misli bir büyüme görülmektedir. Çünkü faktoringin işleyişi Türkiye'deki ekonomik yapıya son derece uygundur.

Faktoringi yalnızca bir finansal hizmet olarak değil, tüm hizmet yelpazesi ile tanıyan ve 100 yılı aşkın süredir kullanan İngiltere, Fransa, İtalya, İspanya, Almanya ve Amerika gibi ülkelerde faktoring şirketleri bir iş ortağı olarak görülmektedir. Bu ülkelerde faktoring işlem hacminin 100 milyar Dolara, GSMH içerisindeki oranının yüzde 10-12'lere ulaştığını görülmektedir. Ülkemizde ise sektör şu anda, GSMH içinde yüzde 5 pay almaktadır.

Ekonomik yapısı hızla gelişen ülkemizde reel sektörü fonlayan faktoring şirketlerinin finans kuruluşları olduğu kabul edilerek bankacılık sektörüne tanınan vergisel hak ve istisnalara sahip olması, kendine has bir kanuna kavuşması, uluslararası pazarda var olan kredi sigortacılığı ile e-faktoring gibi uygulamaların Türkiye'de de yaygınlaşmaya başlamasıyla sektörün Avrupa'daki ortalamalara ulaşacağı, mevcut penetrasyonu iki kat artarak gelişmiş ülkelerdeki penetrasyon oranı olan seviyelere çıkacağı düşünülmektedir.

FİNANSAL KİRALAMA SEKTÖR RAPORU

1. Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Yeri

31 Aralık 2011 tarihi itibarıyla finansal kiralama şirketi sayısı 31 adettir. Ayrıca, Bankacılık Kanunu hükümleri gereği Katılım, Yatırım ve Kalkınma Bankalarının da finansal kiralama yapma yetkileri bulunmaktadır.

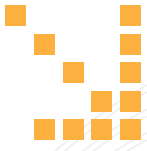
31.12.2011 tarihi itibarıyla finansal kiralama sektörü çalışan sayısı 1.279 kişi olmuştur.

2. Türkiye’de Finansal Kiralama

Tablo-1: Yıllar İtibarıyla İşlem Hacmi

Yıllar	Milyon USD	Sözleşme Adedi	Ortalama Sözleşme Büyüklüğü (USD)	İşlem Hacmi Artış Oranı	Sözleşme Sayısı Artış Oranı
1986	0				
1987	9				
1988	64			636%	
1989	259			305%	
1990	402			55%	
1991	377			-6%	
1992	496			32%	
1993	824			66%	
1994	503			-39%	
1995	1.252			149%	
1996	1.700			36%	
1997	1.863			10%	
1998	1.941			4%	
1999	945		85.667	-51%	-40%
2000	1.630	1999	82.661	72%	79%
2001	732	6.712	109.058	-55%	-66%
2002	1.328	19.383	68.514	81%	189%
2003	2.166	24.250	89.320	63%	25%
2004	2.921	28.581	102.201	35%	18%
2005	4.236	37.239	113.752	45%	30%
2006	5.271	42.963	122.687	24%	15%
2007	8.203	51.519	159.223	56%	20%
2008	5.301	19.878	266.676	-35%	-61%
2009	2.198	6.197	354.688	-59%	-69%
2010	3.183	10.186	312.488	45%	64%
2011	4.891	14.648	333.902	54%	44%
2011 İlk 3 Ay	1.106	3.333	331.833		
2012 İlk 3 Ay	1.092	4.033	270.766	-1%	21%

Kaynak: FİDER

Tablo- 2 : Finansal Kiralama Sektörü Aktif Büyüklüğü ve Önceki Döneme Göre Değişim Oranı

Yıllar	Aktif Büyüklüğü (Milyar TL)	Değişim %
2002	3,8	
2003	5	31,6%
2004	6,7	34,0%
2005	6,1	-9,0%
2006	10	63,9%
2007	13,7	37,0%
2008	17,1	24,8%
2009	14,6	-14,6%
2010	15,7	7,5%
2011	18,6	18,5%

Kaynak: FİDER

Eylül 2011 itibarıyla 9 aylık konsolide kar esas alınarak hesaplanan oranlara bakıldığında; özkaynak karlılığının % 10,3 aktif karlılığın ise % 1,2 olduğu görülmektedir.

4875 Sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu kapsamında bulunan Finansal Kiralama Şirketleri aşağıda yer almaktadır. (Ekonomi Bakanlığınının 31.12.2011 itibarıyla hazırlanmış istatistiklerinden alınmıştır.)

- BNP Paribas Finansal Kiralama A.Ş.
- Citilease Finansal Kiralama A.Ş.
- Deniz Finansal Kiralama A.Ş.
- Haliç Finansal Kiralama A.Ş.
- ING Finansal Kiralama A.Ş.
- Mercedes Benz Finansal Kiralama Türk A.Ş.
- RBS Finansal Kiralama A.Ş.
- Siemens Finansal Kiralama A.Ş.
- VFS Finansal Kiralama A.Ş.

Yabancı Sermayenin;

- yaratılan katma değer,
- sektörün bölgesel olarak dağılımı,
- ithalat ve ihracat rakamları,
- sermaye-işgücü oranları
- alt sektörler itibarıyla durum

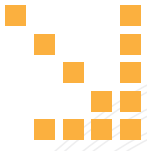
gibi alt başlıklarla anlatılması beklenmektedir.

Finansal Kiralama Sektörünün 2011 döneminde finanse ettiği yatırımların sektörler bazında sınıflandırılması NACE kodlama sistemine göre yapılmıştır.

Tablo-3: Finansal Kiralama İşlem Hacminin Sektörlere Göre Dağılımı

DÖNEMİ		01/01-31/12 2011
SÖZLEŞME ADEDİ		TOPLAM YATIRIM TUTARI USD
TARIM		162.893
	TARIM,HAYVANCILIK, ORMANCILIK	158.411
	BALIKÇILIK	4.482
İMALAT SANAYİ		2.470.132
	ENERJİ ÜRETEK MADENLERİN ÇIKARILMASI	99.863
	ENERJİ ÜRETMİYEN MADENELERİN ÇIKARILMASI	125.628
	GIDA, MEŞRUBAT VE TÛTÛN SANAYİ	189.678
	TEKSTİL VE TEKSTİL ÜRÜNLERİ SANAYİ	506.786
	DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ SANAYİ	8.115
	AĞAÇ VE AĞAÇ ÜRÜNLERİ SANAYİ	53.417
	KAĞIT VE KAĞIT ÜRÜNLERİ BASIM SAN.	238.378
	NÛKLEER YAKIT, PETROL,ÜR.KÖMÜR ÜR.SAN.	57.936
	KİMYA VE KİMYA ÜRÜNLERİ İLE SENTETİK LİF SAN.	75.312
	KAUÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLERİ SANAYİ	148.000
	DİĞER METAL DIŞI MADENLER SANAYİ	64.294
	METAL ANA SANAYİİ VE İŞLENMİŞ MADDE ÜRETİMİ	284.049
	MAKİNA VE TECHİZAT SANAYİ	147.616
	ELEKTRİK VE OPTİK ALETLER SAN.	62.784
	ULAŞIM ARAÇLARI SANAYİ	63.800
	BAŞKA YERLERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ İMALAT SAN.	147.847
	ELEKTRİK GAZ VE SU KAYNAKLARI	196.628
HİZMET		2.186.446
	İNŞAAT	1.027.212
	TOPTAN VE PER.TİC.MOT.AR.SERV.HZM.	247.110
	OTEL VE RESTORANLAR(TURİZM)	112.764
	TAŞIMACILIK DEPOLAMA VE HABERLEŞME	296.607
	FİNANSAL ARACILIK	103.667
	a) Parasal Kurumlar	100.235
	b) Diğer Finansal Aracılar	3.431
	EMLAK KOM.KİRALAMA VE İŐL.FAALİTYERİ	80.954
	SAVUNMA VE KAMU YÖNETİMİ ZORUNLU SOS.GÛV.	4.430
	EĞİTİM	6.894
	SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER	197.822
	DİĞER TOPLUMSAL SOS.VE KİŞİSEL HİZMETLER	54.392
	İŞÇİ ÇALIŞTIRAN ÖZEL KİŞİLER	4.619
	ULUSLAR ARASI ÖRGÛT VE KURULUŞLAR	49.975
DİĞER		71.769
GENEL TOPLAM		4.891.240

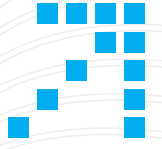

3. Sektörün SWOT Analizi

Ortaklaştırılmış Avantaj ve Dezavantajlar Rekabet Perspektifi – Sektör Dışı

Avantajlar	Dezavantajlar
<ul style="list-style-type: none"> • Uzun vade ve esnek ödeme planı	<ul style="list-style-type: none"> • Sınırlı dağıtım kanalı
<ul style="list-style-type: none"> • Ekipman teminat değeri ve hukuki mülkiyet	<ul style="list-style-type: none"> • Kaynak yapısı
<ul style="list-style-type: none"> • Konsantrasyon (uzmanlık, asset management) / sektörel uzmanlaşma, malı tanıyor olmak	<ul style="list-style-type: none"> • Maliyet<ul style="list-style-type: none"> ◦ Aracılık maliyetleri (KDV finans yükü) ◦ Fonlama maliyeti ve limit
<ul style="list-style-type: none"> • Proje finansmanına yakınlık	<ul style="list-style-type: none"> • Kaldıraç oranı yetersizliği
<ul style="list-style-type: none"> • Hizmet paketi ve danışmanlık	<ul style="list-style-type: none"> • Ürün çeşitliliğinin az olması / Tek ürün (müşteri segmentasyonu darlığı)
<ul style="list-style-type: none"> • Mikro ölçekteki firmalara yakınlık, KOBİ finansmanı	<ul style="list-style-type: none"> • Sözleşmenin yasal çerçevesi / Bürokrasi (noter, devir süresi)
<ul style="list-style-type: none"> • Operasyonel hizmet (door to door)	<ul style="list-style-type: none"> • Malın tasarruf hakkı ulaşımı ve süreçlerin uzunluğu
<ul style="list-style-type: none"> • Esnek ödeme planları	<ul style="list-style-type: none"> • Küçük (lobi faaliyetlerinde zayıf)
<ul style="list-style-type: none"> • Bankaya kıyasla hızlı kredi süreci	<ul style="list-style-type: none"> • Tanınırlılığın az olması
<ul style="list-style-type: none"> • Az bürokrasi	<ul style="list-style-type: none"> • Hukuki mülkiyetten kaynaklanan riskler
<ul style="list-style-type: none"> • BSMV'nin olmaması	<ul style="list-style-type: none"> • Satıcı Finansmanı Yapanların remarketing imkanına sahip olmaları
<ul style="list-style-type: none"> • Leasing ile yapılabilecek potansiyel ürün çeşitliliği	<ul style="list-style-type: none"> • Bankaların yararlandığı vergisel istisnalardan yararlanamama (DV, yasal takip harç, karşılıklar)
<ul style="list-style-type: none"> • Etik (Fırsatçı olmama) değerlere sahip olmak	<ul style="list-style-type: none"> • Bankanın müşteri hakimiyeti, ürün derinliği, tüm finansman ihtiyaçlarına cevap verebilme
<ul style="list-style-type: none"> • Amaca uygun paranın takibi	<ul style="list-style-type: none"> • Bankanın teminat olarak ipotek alma imkanı daha yüksek
<ul style="list-style-type: none"> • Müşterilerinin aylık kira ödemelerini takip imkanı	<ul style="list-style-type: none"> • Bankanın müşteriye daha hızlı takip imkanı, yasal imkanlar
<ul style="list-style-type: none"> • Leasing şirketi kadar uzun vade yapamazlar	<ul style="list-style-type: none"> • Satıcı finansmanı yapanların müşteriye yakın olmaları, pazar hakimiyetleri
	<ul style="list-style-type: none"> • Banka dışı fonlama eksikliği
	<ul style="list-style-type: none"> • Satıcı finansmanı yapanların ürünü tanıyor olmaları ve ürüne dayalı (teminat istemeden) kredi verebilme imkanları

Ortaklaştırılmış Fırsatlar

AKIMLAR

Sektörde Yeni Yasa ile Yenilikler ve Farklılaşma Bekleniyor

- Yeni yasanın onaylanması
- Şeffaflığın artması
- Operasyonel Leasing / Yeni türler
- Yeni müşteriler / Yeni sektörler

Türkiye’de ve Bölgede Büyüme Devam Edecek

- Hem Türkiye’de, hem de bölgemizde yüksek büyüme oranları var.
- Üretim Batı’dan Doğu’ya doğru kayıyor.
- Sendikasyon imkânları artıyor.

Faizsiz Bankacılık Tercih Eden Hedef Kitlede Artış Var

- Muhafazakâr kesimlere hitap etme imkânı artıyor
- Finansal kiralama İslami değerlerle uyumlu
- Refinance için önemli bir araç

Portföyde Küçük Olan Sektörlerde Büyüme Potansiyeli ve Yeni Müşteriler Oluşuyor

- Sağlık, Enerji, Tarım, IT, Bilişim alanlarında büyüme devam ediyor.
- Kamuda yatırımların artması / Yatırım Bakanlığı’nın oluşması
- Bireysel müşteriye leasing ürünlerinin satılabilmesi
- “Broker”liğin aktif kullanılması
- Sektörde uzmanlaşma olanakları doğuyor

Ortaklaştırılmış Tehditler

AKIMLAR

Sektörde Fiyat Odaklı Rekabet Devam Edecek

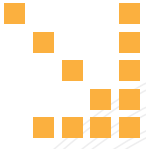
- 3-4 yıl daha sektörde fiyat rekabeti devam edecek.
- Fonlamada sorunlar yaşanabilir.
- Risk yönetiminde zafiyet var.
- Emtia oranlarının yüksek olması
- Kamudaki finansman

İç ve Dış Mevzuat Kaynaklı Tehditler

- Mevzuat değişikliği yapılmıyor, bürokrasi süreci uzatıyor
- Mala sahip olmanın getirdiği riskler (Örnek: gemi)

Makroekonomik Göstergelerde Bozulma Bekleniyor

- Kırılganlık ve devalüasyon riski
- Diğer ekonomilerin hızlı büyümesi ve faaliyetlerin başka tarafa kayması
- Kriz devam edebilir.
- Ölçülebilirliği gösteren veri eksikliği

4. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları

Finansal Kiralama Sektörü İle İlgili Olarak Yapılması Gereken Yasal Düzenlemeler (İlgili Kurumlar Bazında)

TBMM

1. Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanun Tasarısının Kanunlaşması

Tasarı sektörümüzün önerdiği değişiklikler yapılarak kanunlaşırca aşağıdaki olumlu değişiklikler yürürlüğe girecek ve işlem hacmi üzerinde olumlu etkileri hemen görülecektir. Özellikle Tasarı'nın 33 üncü maddesinin sektörümüzün önerileri doğrultusunda değiştirilmesi kritik derecede önem taşımaktadır. Tasarıda bulunan olumlu düzenlemeler:

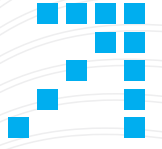
- Operasyonel kiralama işlemleri yapılabilecek,
- Gemi işlemleri için özel amaçlı ayrı bir finansal kiralama şirketi mevcut lisans kapsamında kurulabilecek,
- Satıp geri kiralama işlemleri yapılabilecek,
- Asli niteliğini koruyan her mal finansal kiralamaya konu olabilecek,
- Bilgisayar programları finansal kiralamaya konu olabilecek,
- Uçak ve gemi işlerinde kiracının tabiyeti esas alınacak olmasıdır.

Kanun Tasarısına Plan ve Bütçe Komisyonunda eklenecek maddeler ile Tapu Kanununun 36 ıncı maddesinin, İcra ve İflas Kanununun 179/a maddesinin ve Nüfus Hizmetleri Kanununun 35 inci maddesinin aşağıda belirtildiği şekilde değiştirilmesi gerek mali sektör içinde gerekse yabancı sermayeli şirketler ile Türk şirketleri arasında rekabet eşitliğini sağlayacaktır.

2. Finansal kiralama faaliyeti gösteren şirketlerden yabancı sermayeli olanlar aleyhine rekabet eşitsizliğine neden olan düzenlemelerde iyileştirme yapılması:

Bilindiği üzere, yabancı sermayeli finansal kiralama şirketlerinin kiraladığı hava araçları ve deniz araçları Türk limanları arasında ticari faaliyette bulunamamaktadırlar. Bu sorunumuz, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda beklemekte olan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu Tasarısının 22 inci maddesinin 6 ve 7 no'lu bentleri ile çözüme kavuşmuş olacaktır. Tapu Kanunu ve Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun uygulaması ile ilgili olarak aşağıdaki düzenlemelerin Kanun Tasarısında yer almasına ihtiyaç duyulmaktadır:

-Taşınmazların finansal kiralamaya konu edilmelerinde, 22/12/1934 tarihli ve 2644 sayılı Tapu Kanununda malik olmak için aranan şartlarda kiralayan yerine kiracı esas alınır.

-Organize Sanayi Bölgelerinde bulunan taşınmazların finansal kiralamaya konu edilmelerinde, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda katılımcı olmak için aranan şartlarda kiralayan yerine kiracı esas alınır.

3. 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununda İflas Erteleme Konusunda Değişiklik Önerisi:

Borca batık durumdaki şirketlerin belirli koşulları sağlamaları koşuluyla durumlarını düzeltebilmelerine olanak sağlamak amacıyla yapılmış olan iflasın ertelenmesine ilişkin düzenlemelerin amaca uygun olarak kullanılmadığı gözlenmektedir. Bu durumdan özellikle alacaklı konumdaki mali kuruluşlar çok olumsuz etkilenmektedirler. Uygulamadaki aksaklıklar dikkate alınarak iflasın ertelenmesine ilişkin düzenlemelerin amaca uygun hale getirilmesi için 2004 sayılı İcra İflas Kanununun ilgili maddelerinin iyileştirilmesine acilen ihtiyaç duyulmaktadır. Bu talep finans sektörünün genel talebidir. Finansal kiralamaya özel talebimiz ise 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununun 179 uncu maddesinin "a" bendine aşağıdaki hükümlerin eklenmesidir:

"Şirket veya kooperatifin finansal kiralama yolu ile edindiği ve mülkiyeti halen finansal kiralama şirketine ait olan mallar olması halinde;

i. Şirket veya kooperatif hakkında iflasın ertelenmesi veya İ.İ.K 179/a maddesi kapsamında tedbir kararının alınması finansal kiralama sözleşmesinin feshini engellemez. Bu durumda Şirket veya kooperatif finansal kiralama konusu mal veya hakkı kiralayana iade yükümlülüğü altındadır.

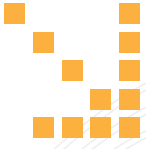
ii. Finansal kiralama konusu malın, projenin gerçekleştirilmesinde zorunlu mallardan olduğu tespit edildikten sonra " iflasın ertelenmesi başvurusunda bulunup da mahkeme tarafından hakkında ihtiyati tedbir ve/veya doğrudan iflasın ertelenmesine karar verilen şirket veya kooperatif, kararın verildiği tarihi takip eden ayın başından başlamak üzere, değeri aynı mahkeme tarafından belirlenen ve kiralama konusu malın yıpranmasını karşılayacak amortisman karşılığını aylık taksitler halinde finansal kiralama borçlarından düşülmek üzere finansal kiralama şirketine ödeyecektir. Projenin gerçekleştirilmesi için zorunlu mallardan değil ise iade koşulu derhal yerine getirilmelidir. İadeden sonra finansal kiralama sözleşmesinden ötürü varsa bakiye alacak iflas erteleme prosedürü içerisinde değerlendirilecektir."

4. Nüfus Hizmetleri Kanununun 45 inci maddesine Banka Dışı Mali Kuruluşların da eklenmesi:

Nüfus Hizmetleri Kanununun 45 inci maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi:

MADDE 45- (1) Bakanlık, Kimlik Paylaşımı Sistemi ve Adres Paylaşımı Sistemi veri tabanlarında tutulan bilgileri bu Kanunda belirtilen esas ve usuller çerçevesinde kurumlar ile diğer kişilerin hizmetine açabilir. Yerleşim yeri adresi bilgileri ancak kurumlar ile 5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde faaliyette bulunan bankaların ve finansal kiralama şirketlerinin, faktoring şirketlerinin, finansman şirketlerinin paylaşımına açılabilir.

DEVLET BAKANLIĞI VE BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI:

Kanun Tasarısı kanunlaşınca kadar kullanılmak üzere, sektöre yeni iş yapma olanağı sağlayacak yasal düzenlemelerin mevcut Finansal Kiralama Kanununa ek yapılması suretiyle yürürlüğe sokulması

MALİYE BAKANLIĞI

1. Vergi matrahından indirilemeyen karşılıklar konusu: Bilindiği üzere, bankaların kredi ve diğer alacakları üzerinden BDDK tarafından çıkarılan Yönetmelikteki esaslar çerçevesinde ayırdıkları özel karşılıkların tamamı, Bankalar Kanunu'nun 53 üncü maddesine göre, kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilmektedir. Bu husus 1 seri numaralı K.V.K Genel Tebliği'nin 11.4 üncü maddesinde de açıklanmıştır. Ancak Bankalar Kanunu'nun 53 üncü maddesindeki düzenleme sadece bankaların ayırdığı karşılıklara yöneliktir.

Finansal kiralama şirketleri ise, vergi uygulaması bakımından problemlili alacakları için, Vergi Usul Kanunu'nun şüpheli alacaklar karşılığı hükümlerini dikkate alarak karşılık ayırmaktadırlar.

17.5.2007 tarih ve 26525 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış olan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ hükümleri gereği 1.1.2008 tarihinden itibaren finansal kiralama şirketleri resmi defter kayıtlarını ve kamuya açıklanan mali tablolarını Tebliğ'e uygun şekilde yapmakla yükümlü bulunmaktadır.

Aynı zamanda; 20.7.2007 tarih ve 26588 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış olan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Karşılıklar Tebliği) hükümleri gereği 1.1.2008 tarihinden itibaren, finansal kiralama şirketleri, alacakları için belirtilen Tebliğ hükümlerine uygun şekilde karşılık ayırmakla yükümlü bulunmaktadır. Söz konusu, Tebliğ'deki düzenlemeler incelendiği zaman, bankalar için BDDK tarafından çıkarılan yönetmelikteki özel karşılık ayrılmasına yönelik düzenlemelere çok benzer düzenlemeler getirildiği görülmektedir.

Öte yandan K.V.K'nun 11/ç maddesindeki düzenlemeye göre de bankalar dışındaki finansman şirketlerinin ayırdıkları özel karşılıkların kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınmayacağı sonucu çıkmaktadır.

Bu nedenle, finansal kiralama şirketleri, Kurumlar vergisi matrahına ulaşabilmek için, Vergi Usul Kanunu hükümlerine uygun şekilde ayrılacak karşılık tutarlarını ayrıca hesaplayıp, resmi defter dışında düzeltmeler yapıp vergi matrahlarını hesaplamak zorunda kalmaktadırlar.

Esasen, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketlerinin faaliyetleri bankalarda olduğu gibi müşterilerine finansman temin etmektir.

1.7.2003 tarihinden itibaren yürürlükte bulunan V.U.K.'nın mük/290 ıncı maddesi çerçevesinde finansal kiralama işlemi bir tür kredi alacağı olarak kabul edilmektedir.

Dolayısıyla, finansal kiralama şirketlerinin Bankacılık Kanunu'na istinaden çıkarılan Karşılıklar Tebliği çerçevesinde ayıracakları özel karşılıkların, kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider kaydının bankalardan farklı olmaması gerekmektedir.

Bu nedenle Kurumlar Vergisi Kanunu'nda, finansal kiralama şirketlerinin, yukarıda belirtilen Tebliğ çerçevesinde ayırdıkları özel karşılıkların kurum kazancından indirimi-ne imkân sağlayan bir düzenleme yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

a) Finansal kiralama sözleşmelerinin feshi nedeniyle geri alınan kiralama konusu malların muhasebeleştirilme şekli ve vergi matrahının oluşumuna etkisi netleştirilmelidir: 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununun gerekçesinde, kiralanın malın mülkiyetinin finansal kiralama şirketinde kalmasının nedeni olarak verilen krediye teminat oluşturması olduğu belirtilmektedir. Uygulamada çoğunlukla kiracının temerrüte düşmesi durumunda sözleşme feshedilmekte, mal geri alınmakta ve satılarak kiracının borcuna mahsup edilmektedir.

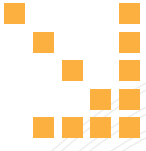
Şöyle ki; finansal kiralama sözleşmesinin feshi nedeniyle geri alınan mal "Satışa Hazır Mallar Hesabına" kiracıya faturalanmamış kira alacaklarının anapara toplamı üzerinden kaydedilmektedir. Bu kaydın karşılığı olan alacak kaydı, "Finansal Kiralama Alacakları Hesabı" olmaktadır. Mal satıldığı zaman mal bedeli "Satış Hasılatı" olarak gelir kaydedilmektedir. "Satışa Hazır Mallar Hesabı"na kaydedilmiş değer ise söz konusu satış için "Satılan Malın Maliyeti" olarak işlem görmekte ve vergi matrahından indirilmektedir. Bu mahsup işlemi yasal takip işlemleri ile ilişkilendirilmemektedir. Yasal takip işlemleri muhasebe kaydından bağımsız şekilde devam etmektedir.

Faturalanmış kira alacakları ise Vergi Usul Kanununun şüpheli alacaklarla ilgili 323 üncü maddesi hükmü gereği işlem görmektedir.

Geri dönen mallar ile ilgili yukarıda belirtilen uygulama konusunda bir düzenleme yapılması ilerde doğması muhtemel ihtilaflara engel olacaktır.

2. Vergi Usul Kanununda içeriği itibariyle yanıltıcı evrak kullanımı konusunda kirala-yanın sorumsuzluğuna yönelik düzenleme: Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinin a. bendinin 2 no'lu fıkrasında " Defter, kayıt ve belgeleri tahrif edenler veya gizleyenler veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar, hak-kında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur." hükmü yer almaktadır. 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununun 4 üncü maddesinde ise "Sözleşme; kirala-yanın, ki-racının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyedliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedil-memek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir." hükmü bulunmaktadır. Bu hükümden anlaşılacağı üzere kiralanın malın ve satıcısının seçiminde finansal kiralama şirketinin bir etkisi olmamaktadır. Bir finansal kiralama işleminde işlem akışı aşağıdaki şekilde olmaktadır:

2011 Türkiye Bankacılık ve Finans Meclisi Sektör Raporu

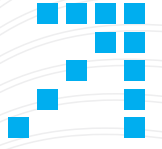
- Kiracı malı ve satıcıyı belirledikten sonra finansal kiralama şirketine kredi için başvuruda bulunur.
- Finansal kiralama şirketi krediyi tahsis eder.
- Finansal kiralama sözleşmesi imzalanır. Sözleşmede kiracıya malı teslim alma yetkisi verilir.
- Satıcı malı kiracıya teslim eder.
- Satıcı fatura, irsaliye ve kiracının teslim belgesini finansal kiralama şirketine gönderir.
- Finansal kiralama şirketi satıcıdan gelen evrak ve kiracının onayı ile satıcıya mal bedel ödemesini yapar.

Yukarıdaki işlem akışında belirtildiği gibi finansal kiralama şirketi malı görmez, evrak üzerinden işlem yapar. Hukuki malik olan kiralayanın aktiflerinde mala ilişkin kayıt yerine kira alacağı yer alır. Malın ekonomik maliki olan kiracı ise mal bedelini, sözleşme ve kira ödeme plânına istinaden maddi olmayan sabit kıymetler hesabına kaydeder ve maddi değer gibi amortisman ayırmaya başlar. Pasifinde ise kira bocu yer alır.

Finansal kiralama işleminde; kiralayanın hukuki malik olması, kredi işlemine teminat oluşturmak için tasarlanmış bir yapıdır. Ekonomik malik olan kiracı maldan her türlü faydayı sağlama hakkına sahip olduğu gibi maldan kaynaklanan tüm riskler de kiracıya aittir. Finansal kiralamanın gerek Uluslararası Muhasebe Standartlarında, gerekse Türkiye Muhasebe Standartlarında belirtilen temel karakteri bu özelliğidir. Türkiye Muhasebe Standartlarının, kiralama işlemlerine ilişkin 17 no'lu standardının 4 üncü maddesinde finansal kiralamanın tanımı şu şekilde yapılmaktadır: "Finansal kiralama: Bir varlığın mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan her türlü risk ve yararların devredildiği sözleşmedir. Sözleşme süresi sonunda, mülkiyet devredilebilir veya devredilmeyebilir."

Finansal kiralama işleminin yukarıda açıklanan yapısı nedeniyle, finansal kiralama şirketlerinin Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinin a. bendinin 2 no'lu fıkrasında tanımlanan eylemden sorumsuz kabul edilmesine, belirtilen eylemin sorumluluğunun kiracıya ait olduğuna ilişkin düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

3.492 Sayılı Harçlar Kanununun 123 üncü maddesinin aşağıda belirtildiği şekilde banka dışı mali kuruluşları da kapsayacak şekilde genişletilmesi: Banka dışı mali kuruluş olan finansal kiralama şirketleri, aynen bankalar gibi kredi vermekte ve bu kredilerin geri ödemelerinde sorun olması durumunda çeşitli yasal takip haklarını kullanmak suretiyle temerrüt durumundaki kiracıları üzerinde baskı kurarak alacaklarını tahsil etmeye çalışmaktadırlar. Finansal kiralama şirketleri yasal takipleri için harç ödemek zorunda kalmaları durumunda tüm takip yollarını denemekten kaçınmak zorunda kalabilmektedirler. Mali sistemin sağlıklı işletilmesi tüm ekonomi için önem taşımaktadır. Bunun için donuk alacakların düşük seviyede tutulması gerekmektedir. Konunun önemi

takdir edilmiş ve bankalar alacak takipleri ile ilgili harçlardan müstesna tutulmuşlarıdır. Bankalar ile aynı işlevi gören banka dışı mali kuruluşların da bu istisnadan yararlanabilmeleri için Harçlar Kanununun 123 üncü maddesinde aşağıda belirtilen değişikliğin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır:

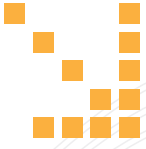
“.....bankalar,finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, yurt dışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlarca kullanılacak kredilerin temini ve bunların teminatları ile geri ödenmelerine ilişkin işlemler bu Kanunda yazılı harçlardan müstesnadır.”

4. Feshedilen Konut Kiralaması İşlemlerinde KDV İstisnası: 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (ş) bendinde, “2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinde tanımlanan konut finansmanı amacıyla teminat gösterilen veya ipotek konulan konutun, konut finansman kuruluşları, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, ipotek finansmanı kuruluşları ya da üçüncü kişilere teslimi (müzayede mahallinde yapılan satışlar dahil) ile bu şekilde alınan konutun, konut finansman kuruluşları, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı veya ipotek finansmanı kuruluşları tarafından teslimi (müzayede mahallinde yapılan satışı dahil).” hükmü bulunmaktadır. Finansal kiralama şirketlerinin de 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda konut finansman kurumları arasında sayılmaları nedeniyle, finansal kiralama şirketlerinin yapacakları tüketiciye konut finansmanı kapsamındaki işlemlerinde kiracının ödeme gücüne düşmesi nedeniyle geri dönen taşınmazların satışlarının KDV’den istisna tutulmalarına yönelik bir düzenleme aynı işlemi yapan kuruluşlar arasında rekabet eşitliği sağlayacaktır.

5.Finansal Kiralama Şirketlerine KKDF uygulamasına son verilmesi: Finansal kiralama şirketlerinin “banka dışı mali kuruluş” dikkate alınarak, bankalara ve finansman şirketlerine uygulandığı şekliyle, yurtdışındaki bankalardan kullandıkları bir yıldan kısa vadeli döviz kredilerinden % 6 oranında KKDF tahsilatına son verilmelidir. Finansal kiralama şirketleri, kiraladıkları malın maliki olmak zorundadırlar. Bu nedenle yurtdışı mal alımlarında ithalatçı sıfatını da taşımaktadırlar. Finansal kiralama şirketleri ithal ettikleri mallar ile ilgili fonlamayı kimi zaman satıcı kredisi kullanarak, banka kredisinden daha uygun koşullarla yapabilmektedirler. İthalatın finansmanında da finansal kiralama şirketlerinin “banka dışı mali kuruluş” olma özellikleri dikkate alınmalı ve kredili ithalat işlemlerinden % 6 oranında KKDF tahsilatına son verilmelidir.

6. İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması: Teşvik Belgesine bağlanan yatırımlar kapsamında uygulanacak indirimli kurumlar vergisi uygulamasından, hak olarak kayıtlara alınan finansal kiralamaya konu sabit kıymetler kapsamında da finansal kiralama şirketi ya da kiracı tarafından faydalanılabilmesine ilişkin bir düzenleme yapılmalıdır.

- i) Finansal kiralama şirketlerinin diğer ticari şirketlerde olduğu şekilde, en az iki tam yıl süre ile aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançlarının %75’lik kısmı kurumlar vergisinden istisnadır. Ancak Bankalar hiçbir süreye tabi olmadan bu istisnadan yararlanmaktadırlar. Üstelik alacaklarına

isabet eden kısmın tamamı, alacağı aşan satış karının % 75'i istisnadan yararlanmaktadır. Mali kuruluş olmaları nedeniyle finansal kiralama şirketleri de bu istisnadan bankaların yararlandıkları şekli ile yararlanabilmelidirler.

İstisnalar

MADDE 5-

e) Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile aynı süreyle sahip oldukları kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının satışından doğan kazançların % 75'lik kısmı.

Bu istisna, satışın yapıldığı dönemde uygulanır ve satış kazancının istisnadan yararlanan kısmı satışın yapıldığı yılı izleyen beşinci yılın sonuna kadar pasifte özel bir fon hesabında tutulur. Ancak satış bedelinin, satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar tahsil edilmesi şarttır. Bu süre içinde tahsil edilmeyen satış bedeline isabet eden istisna nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır.

İstisna edilen kazançtan beş yıl içinde sermayeye ilave dışında herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilen veya işletmeden çekilen ya da dar mükellef kurumlarca ana merkeze aktarılan kısım için uygulanan istisna dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyana uğramış sayılır. Aynı süre içinde işletmenin tasfiyesi (bu Kanuna göre yapılan devir ve bölünmeler hariç) halinde de bu hüküm uygulanır.

Bedelsiz olarak veya rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibari değeriyle elde edilen hisse senetlerinin elde edilme tarihi olarak, sahip olunan eski hisse senetlerinin elde edilme tarihi esas alınır.

Devir veya bölünme suretiyle devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının satışında iki yıllık sürenin hesabında, devir olunan veya bölünen kurumda geçen süreler de dikkate alınır.

Menkul kıymet veya taşınmaz ticareti ve kiralanmasıyla uğraşan kurumların bu amaçla ellerinde bulundurdukları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

f) Bankalara borçları nedeniyle kanuni takibe alınmış veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna borçlu durumda olan kurumlar ile bunların kefillerinin ve ipotek verenlerin sahip oldukları taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının, bu borçlara karşılık bankalara veya bu Fona devrinden sağlanan hasılatın bu borçların tasfiyesinde kullanılan kısmına isabet eden kazançların tamamı ile bankaların bu şekilde elde ettikleri söz konusu kıymetlerin satışından doğan kazançların %75'lik kısmı.

ii) Finansal kiralama yöntemi ile taşınmaz kiralamış ve kiralama dönemi sonunda taşınmazın mülkiyetine sahip olmuş şirketlerin söz konusu taşınmazı satmaları durumunda, Kurumlar Vergisi istisnasından yararlanabilmeleri için taşınmazı

iki yıl aktiflerinde tutmuş olma koşulunda finansal kiralama süresinin de aktifte tutma süresi olarak kabul edilmesi yönünde yasal düzenleme yapılması gerekmektedir.

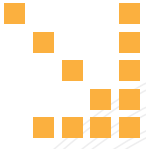
- iii) Bankaların ilişkili kuruluşlardan yaptıkları tüm borçlanmalar örtülü sermaye dışında tutulduğu halde finansal kiralama şirketleri sadece ilişkili oldukları bankalardan kullandıkları krediler için bu haktan yararlanabilmektedirler. Bankalara uygulandığı şekliyle finansal kiralama şirketleri de ilişkili oldukları kuruluşlardan borçlanabilmelidirler.
- vi) Bankaların alacaklarına karşılık olarak borçlularından ve kefillerinden aldıkları taşınmaz ve iştirak hisselerinin devir ve teslimleri KDV'den istisna olduğu halde finansal kiralama şirketleri böyle bir istisnadan yararlanamamaktadırlar. Mali kurumlar arasındaki eşitsizliği kaldırılması için bir düzenleme yapılmasına gerek duyulmaktadır.
- v) Konusu taşınmaz olan finansal kiralama işlemlerinde, sözleşme konusu taşınmazın sözleşme sonunda kiracıya devredilmesi durumunda, devir işleminin tapu alım satım harcına tabi tutulmayacağına ilişkin düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü sözleşmenin başlangıcında finansal kiralama şirketi taşınmazı alırken alım ve satım harcı ödenmiştir. Sözleşme sonunda taşınmaz asıl yatırımcı olan kiracıya devrediliyorsa bu devir işleminin harca tabi tutulması bir alım satım işleminin iki defa vergilendirilmesi anlamına gelmektedir.
- vi) Satış geri kiralama işlemlerinin finansal kiralama kriterlerine uygun olması ve kiralananın mülkiyetinin dönem sonunda kiracıya devredilecek olmasının kararlaştırılmış olması koşuluyla, devredilen taşınmazların harç'a tabi tutulmaması, mülkiyet hareketleri nedeniyle kayıtlarda görülecek değer artış kazançlarının Kurumlar Vergisine tabi tutulmaması, kiralaların anapara kısımlarının KDV'den istisna tutulmasına ilişkin düzenleme yapılmalıdır. Varlık Kiralama Şirketleri için yapılan vergi düzenlemeleri emsal olarak kabul edilebilir.

BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI – TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Konusu taşınmaz olan finansal kiralama işlemlerinde, kiracının tabiiyeti esas alınarak işlem yapılmasına ilişkin düzenlemenin Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanun Tasarısında yapılması durumunda yabancı sermayeli şirketler ile Türk şirketleri arasında rekabet eşitliği sağlanmış olacaktır.

BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Organize Sanayi Bölgelerinde bulunan taşınmazların finansal kiralamaya konu edilmelerinde, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda katılımcı olmak için aranılan şartlarda kiralayan yerine kiracının esas alınacağına ilişkin düzenlemenin Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanun Tasarısına eklenmesi

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI – KARA ULAŞTIRMASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Finansal kiralama ile edinilen araçların Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde “öz mal” olarak kabul edilmesine ilişkin düzenleme yapılması,

Uzun yıllardır yürürlükte olan, finansal kiralama ile edinilmiş araçların öz mal olarak kabul edilmesi uygulamasına 11.6.2009 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Karayolları Taşıma Yönetmeliği ile son verilmiştir. Bu düzenleme, özellikle banka kredisi kullanamayan küçük ölçekli şirketlerin yaşama şansını ortadan kaldırmıştır. Yönetmelikte değişiklik yapılarak finansal kiralama ile edinilmiş araçların öz mal olarak değerlendirileceği hüküm altına alınmalıdır. Yapılması talep edilen bu düzenleme ile bankalar ile finansal kiralama şirketleri arasında rekabet eşitliği sağlanmış olacaktır.

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI – DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞI

Konusu gemi olan finansal kiralama işlemlerinde, Türk Bayrağı çekme hakkı kiracının özelliği esas alınarak verilmelidir. (Kanun Tasarısı Md. 22-(6)’de mevcut)

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI – SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Konusu uçak olan finansal kiralama işlemlerinde, uçağın Türk Sivil Hava Aracı kabul edilmesi için için kiracının niteliklerinin esas alınması (Kanun Tasarısı Md. 22-(7)’de mevcut)

ADALET BAKANLIĞI

1. İcra İflas Kanununda düzenleme yapılarak iflasın ertelenmesi uygulamasının amaç dışı kullanımının engellenmesi ve iflas erteleme kapsamında finansal kiralama konusu mal olması durumunda, bu malların kullanım bedellerinin finansal kiralama şirketine ödenmesi yönünde düzenleme yapılması.

2. Nüfus Hizmetleri Kanununun 45 inci maddesine Banka Dışı Mali Kuruluşların da eklenmesi:

Nüfus Hizmetleri Kanununun 45 inci maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi:

MADDE 45- (1) Bakanlık, Kimlik Paylaşımı Sistemi ve Adres Paylaşımı Sistemi veri tabanlarında tutulan bilgileri bu Kanunda belirtilen esas ve usuller çerçevesinde kurumlar ile diğer kişilerin hizmetine açabilir. Yerleşim yeri adresi bilgileri ancak kurumlar ile 5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde faaliyette bulunan bankaların ve finansal kiralama şirketlerinin, faktoring şirketlerinin, finansman şirketlerinin paylaşımına açılabilir.

EKONOMİ BAKANLIĞI – TEŞVİK VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. Teşvik konusu kiralanın malın sözleşme sonunda kiracıya devredilmesinden sonra finansal kiralama şirketinin teşvik ile ilgili herhangi bir sorumluluğunun kalmaması,

2. 5 yıllık süre dolmadan önce sözleşmenin feshedilmesi nedeniyle teşvik belgesinin iptali durumunda teşvik nedeniyle ödenmeyen vergi asılları finansal kiralama şirketi tarafından ödenmeli, vergi cezaları ve gecikme faizleri kiracının yükümlülüğü olmalı,

KAMU İHALE KURUMU

İhale konusu alımın finansal kiralama usulü ile yapılması durumunda, ihaleyi açan kurum, ihale şartnamesinde özellikleri belirtilen malın finansal kiralama usulu ile alınacağını belirtmektedir. Finansal kiralama şirketi hem mal için, hem de kiralalar için teklif vermektedir. Bu durumda teknik şartnameden doğan yükümlülükler finansal kiralama şirketi üzerinde kalmaktadır.

İki ayrı ihalenin açılmasının Finansal Kiralama Kanunu'nun 4.ncü maddesi hükümlerine ve işlemin aslına daha uygun olacağı görülmektedir.

İlk ihale mal alım ihalesi olmakta, ihaleyi açan kurum bu ihale ile malı hangi satıcıdan alacağını ve peşin fiyatını belirlemekte, ikinci ihale ise finansal kiralama için açılmaktadır. Mal alım ihalesinde satıcısı ve fiyatı kesinleşen malın finansal kiralama koşulları, yani aylık kira bedelleri finansal kiralama için açılan ihalede belirlenmiş olmaktadır. Düzenlemenin bu şekilde yapılması FKK'nın 4 üncü maddesi ile de uyumlu olacaktır:

“Madde 4- Sözleşme; kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyediğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir.”

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI – KARA ULAŞTIRMASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Finansal kiralama ile edinilen araçların Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde “özmal” olarak kabul edilmesine ilişkin düzenleme yapılması,

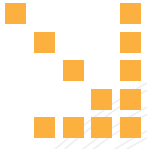
Uzun yıllardır yürürlükte olan, finansal kiralama ile edinilmiş araçların özmal olarak kabul edilmesi uygulamasına 11.6.2009 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Karayolları Taşıma Yönetmeliği ile son verilmiştir. Bu düzenleme, özellikle banka kredisi kullanmayan küçük ölçekli şirketlerin yaşama şansını ortadan kaldırmıştır. Yönetmelikte değişiklik yapılarak finansal kiralama ile edinilmiş araçların özmal olarak değerlendirileceği hüküm altına alınmalıdır. Yapılması talep edilen bu düzenleme ile bankalar ile finansal kiralama şirketleri arasında rekabet eşitliği sağlanmış olacaktır.

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI – DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞI

Konusu gemi olan finansal kiralama işlemlerinde, Türk Bayrağı çekme hakkı kiracının özelliği esas alınarak verilmeli (Kanun Tasarısı Md. 22-(6)’de mevcut),

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI – SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Konusu uçak olan finansal kiralama işlemlerinde, uçağın Türk Sivil Hava Aracı kabul edilmesi için için kiracının niteliklerinin esas alınması (Kanun Tasarısı Md. 22-(7)’de mevcut)

5. Genel Değerlendirme

Yukarıda belirtilen işlem hacmi büyüklüklerinin ekonomi içindeki önemini anlamak için Özel Kesim Makine Teçhizat yatırımlarının gelişimine bakılmasında yarar görülmektedir. Çünkü finansal kiralama sektörünün faaliyet konusu özel kesimin makine yatırımlarının finansmanıdır. Özel kesim makine teçhizat harcamalarını TÜİK tarafından hazırlanan harcamalar bazında GSYİH serisinin detayları içinden takip edilmektedir. Özel kesim makine teçhizat harcamaları cari fiyatlarla, 2007 yılında 92,9 Milyar TL, 2008 yılında 92,1 Milyar TL, 2009 yılında 80,4 Milyar TL, 2010 yılında ise 108,8 Milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Özel kesim makine harcamaları 2010'un ilk yarısında 49,5 Milyar TL iken bu rakam 2011'in ilk yarısında 79,2 Milyar TL'ye yükselmiştir.

Gelişime penetrasyon oranları bazında bakılması, tablonun doğru değerlendirilmesi açısından önemlidir. Penetrasyon oranı, taşınmaz hariç finansal kiralama işlem hacmi/Özel Kesim Makine-Teçhizat Harcamaları şeklinde hesaplanmıştır. Penetrasyon oranları 2007'de % 9,78, 2008'de % 6,6, 2009 yılında % 3,71, 2010 yılında ise % 3,94 olarak gerçekleşmiştir. Penetrasyon oranı 2010'un ilk yarısında % 3,67 iken 2011'in ilk yarısında % 4,31 olarak gerçekleşmiştir.

Özel kesim makine harcamalarının 2011'in ilk yarısında, 2010'un ilk yarısına oranla % 60 oranında artış gösterdiği bir dönemde finansal kiralama penetrasyon oranının % 3,67'den % 4,31'e yükselmiş olması, sektörün büyüme ivmesinin gücünü göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Tablo- 4: Finansal Kiralama İşlem Hacmi ve Penetrasyon Oranları (Cari Fiyatlarla)

Yılları	Özel Kesim Makina Yatırımları	Leasing İşlem Hacmi (Taşınmaz Hariç)	Penetrasyon Oranı
1998	8.231	511	6,2%
1999	8.740	396	4,5%
2000	16.935	1.010	6,0%
2001	16.290	861	5,3%
2002	25.745	1.993	7,7%
2003	38.493	2.927	7,6%
2004	63.432	3.849	6,1%
2005	76.190	5.240	6,9%
2006	92.180	7.140	7,7%
2007	92.967	9.089	9,8%
2008	91.861	6.078	6,6%
2009	80.663	2.983	3,7%
2010	108.826	4.289	3,9%
2011	158.034	7.437	4,71%

Kaynak: FİDER, TÜİK

Tablo-5: Cari Değerlerin Bir Önceki Yıla Göre Değişimi

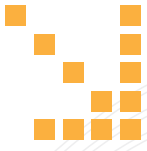
Yıllar	GSYİH (Milyon TL)	Özel Kesim Makine Yatırımları	Lesaing İşlem Hacmi (Taşınmaz hariç)	TÜFE
1998				
1999	49%	6%	-23%	68,80%
2000	59%	94%	155%	39,00%
2001	44%	-4%	-15%	68,50%
2002	46%	58%	131%	29,70%
2003	30%	50%	47%	18,00%
2004	23%	65%	31%	9,35%
2005	16%	20%	36%	7,72%
2006	17%	21%	36%	9,65%
2007	11%	1%	27%	8,39%
2008	13%	-1%	-33%	10,06%
2009	0,3%	-12%	-51%	6,53%
2010	15,9%	35%	44%	6,40%
2011	17,3%	45,2%	73,4%	10,45%

Kaynak: FİDER, TÜİK

Finansal kiralama sektörünün gelişimini doğru şekilde yorumlayabilmek için bir de dünya leasing işlem hacmine bakmakta yarar görülmektedir. Tüketiciye yapılan işler ve taşınmaz işleri hariç, operasyonel kiralama dahil olmak üzere Dünya leasing işlem hacmi 2007 yılında 780 Milyar USD iken 2008 Yılında 732,8 Milyar USD, 2009 yılında 557,3 Milyar USD, 2010 yılında ise 616,8 milyar USD olmuştur. Türkiye 2007 yılında 20 inci sırada iken 2008 yılında 28 inci sıraya, 2009'da 31 inci sıraya inmiş, 2010 yılında ise tekrar 28 inci sıraya çıkmıştır.

Leaseurope üyesi Avrupa üyelerinin 2009 yılı işlem hacmi 211,5 Milyar EURO, 2010 işlem hacmi 212,5 Milyar EURO olarak gerçekleşmiştir.

Yukarıdaki verilerin önceki döneme göre gelişim oranları hesaplandığında aşağıdaki tabloya ulaşılmaktadır.

Tablo-6: Cari Değerlerin Önceki Döneme Göre Değişim Oranları

	2007	2008	2009	2010	2011 (6 Ay)
İşlem Hacmi (Türkiye)		-33%	-51%	44%	73%
İşlem Hacmi (Dünya)		-6,1%	-23,9%	10,7%	
İşlem Hacmi-EUR Bazında (Avrupa- Leaserop üyeleri)		-15 %	-32%	0,5%	
Özel Kesim Makine Yatırımları		-1%	-12%	35,3%	45,2%

Tablo- 7: Dünya Leasing İşlem Hacmi

YIL	İŞLEM HACMİ (Milyar USD)	Değişim %
1990	331,6	
1991	345,3	4,1%
1992	323,3	-6,4%
1993	309,6	-4,2%
1994	356,4	15,1%
1995	409,1	14,8%
1996	428,1	4,6%
1997	406,8	-5,0%
1998	432,5	6,3%
1999	473,5	9,5%
2000	499	5,4%
2001	476,7	-4,5%
2002	461,6	-3,2%
2003	511,3	10,8%
2004	579,1	13,3%
2005	582	0,5%
2006	633,7	8,9%
2007	780,4	23,1%
2008	732,8	-6,1%
2009	557,3	-23,9%
2010	616,8	10,7%

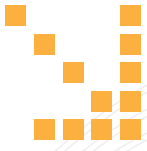
Kaynak: World Leasing Yearbook

Tablo- 8: İlk 50'ye Giren Ülkeler ve Değişim Oranları

	Ülkeler	İşlem Hacmi (Milyar USD)	2009-2010 Değişim Oranı	Penetrasyon Oranı
1	US	193,9	12	17,1
2	Germany	52,49	6,3	14,3
3	Japan	50,75	-6,6	6,3
4	China(people's Republic)	63,72	50	3,8
5	France	30,89	7,3	10,5
6	Italy	25,46	5,4	13,1
7	Russia	20,54	131	7,7
8	Canada	16,09	19	15,1
9	Brazil	14,99	-42,6	
10	United Kingdom	13,38	-13,9	18,5
11	Australia	10,4	-1	12
12	Switzerland	10,39	7,3	10,2
13	Spain	9,68	25,3	4,7
14	Poland	9,58	20,7	11,5
15	Sweden	9,12	8,3	19,2
16	Korea	8,36	45,4	4,8
17	Austria	6,16	6,5	13
18	Netherlands	5,89	-17,2	5,1
19	Norway	5,85	7	19,8
20	Belgium	5,35	6,6	7,5
21	Portugal	4,85	1,7	18,4
22	Denmark	4,65	-8,5	16
23	Chile	3,86	51,4	
24	Mexico	3,31	-13,5	
25	İreland	3,3	1,2	
26	South Africa	3,1	20	
27	Iran	3,1	136	4
28	Turkey	2,82	45,8	3,9

29	Colombia	2,75	111,5	
30	Czech Republic	2,57	3,6	11,5
31	Peru	2,57	16,8	
32	Finland	2,41	-8,6	14,3
33	Romania	1,46	-20,5	4,1
34	Egypt	1,46	137	
35	Hungary	1,39	-39,9	6,8
36	Slovakia	1,27	12,7	14
37	Taiwan	1,26	65,2	
38	Morocco	1,16	6,7	15,1
39	Slovenia	1,06	-6,7	15
40	Argentina	0,88	117,2	
41	Nigeria	0,69	7,4	
42	Estonia	0,62	17,2	20,2
43	Greece	0,6	-31,2	4,6
44	Bulgaria	0,55	-23,4	6,6
45	New Zealand	0,4	-1	
46	Latvia	0,38	3,4	9,5
47	Puerto Rico	0,37	8,1	
48	Philippines	0,36	3,6	
49	Kazakhstan	0,34	-52,8	
50	Serbia-Montenegro	0,32	-34	
	Total	616,85		

Kaynak: World Leasing Yearbook

6. Finansal Kiralamannın Ekonomiye Etkileri

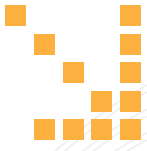
Küçük ölçekli KOBİ'lerin yatırımlarını finanse etmek üzere uygun finansman araçlarına ulaşamamaları nedeni ile üretim aktivitesi dışında kalmalarının ülkemiz açısından çok olumsuz etkileri olacağı hepimizin malumudur. Bu işletmeler ülkemizde girişim sayısı bazında çok geniş bir tabanı oluşturmakta ve sağladıkları istihdam açısından gözardı edilemeyecek kadar önemlidirler. Bu tabanın genişliğini ifade edebilmek için TÜİK tarafından sonuncusu 2009 yılı itibarıyla hazırlanmış olan iş istatistiklerinden birkaç verinin alınmasında yarar görülmektedir.

Sözkonusu istatistiklerde, 1-99 kişi arasında çalışanı olan girişim sayısının toplam girişim sayısına oranının % 99,66 olduğu görülmektedir. Bu işletmeler toplam işgücünün % 68,98'ine istihdam sağlamaktadırlar. Aynı zamanda ülkemizdeki toplam cironun % 53,23'ünü ve faktör maliyetleri ile hesaplanan katma değer % 42,67'sini 1-99 kişi arasında çalışanı bulunan girişimler yaratmaktadır. Sözkonusu girişimlerin 2009 yılında yapmış oldukları yatırım harcaması 32,4 milyar TL'dir. Aynı dönem finansal kiralama sektörünün taşınmaz hariç işlem hacmi 2,9 milyar TL'dir. Finansal kiralama sektörünün yaptığı işlerin tamamına yakınının 1-99 kişi çalıştıran girişimlere yapıldığı dikkate alındığında, bu işletmelerin yatırım harcamalarının % 9,2 sinin finansal kiralama şirketleri tarafından finanse edildiği sonucu çıkmaktadır. 1-99 arasında çalışanı olan girişimlerin toplam yatırımlarının % 9,2'sinin Finansal Kiralama Sektörü tarafından finanse edilmiş olması önemli bir büyüklük olmakla birlikte bu oran sektörün olağandışı küçüldüğü döneme aittir ve sektör geçmişteki büyüklüğüne kısa sürede ulaşacak ve süratle geçecektir. Bu nedenle aşağıdaki tablolarda bulunan geçmiş yıllara ait istatistiklerin dikkatle incelenmesinde yarar görülmektedir.

Tablo- 9: 1-99 Kişi Arasında Çalışanı Olan Girişimler (TL)

Yıllar	Girişim Sayısı	Çalışan Sayısı	Maddi Mallara İlişkin Brüt Yatırım	Taşınmaz Hariç Leasing Hacmi	Yatırımların Leasing İle Finanse Edilme Oranı
2003	1.734.889	4.699.413	17.682.729.294	2.927.000.000	16,55%
2004	1.996.826	5.375.242	18.912.179.444	3.849.000.000	20,35%
2005	2.386.629	6.506.663	28.252.425.013	5.240.000.000	18,55%
2006	2.466.018	6.693.446	46.537.246.071	7.140.000.000	15,34%
2007	2.559.095	6.846.906	33.187.060.105	9.089.000.000	27,39%
2008	2.574.214	6.972.338	37.236.335.423	6.078.000.000	16,32%
2009	2.474.977	6.571.128	32.444.223.662	2.983.000.000	9,19%

Tablo-10: 1-99 Çalışanı Olan Girişimlerin Önemli Büyüklüklerinin Toplam Girişimlere Oranı

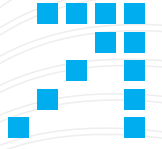
Yıllar	Girişim Sayısı	Çalışan Sayısı	Ciro	Faktör Maliyetiyle Katma Değer	Maddi Mallara İlişkin Brüt Yatırım
2003	99,69%	70,41%	56,11%	49,54%	44,08%
2004	99,70%	71,28%	59,73%	45,85%	44,41%
2005	99,71%	72,78%	59,18%	49,05%	50,40%
2006	99,68%	71,06%	56,37%	46,14%	34,06%
2007	99,66%	69,66%	56,32%	44,19%	31,79%
2008	99,66%	69,12%	54,62%	42,75%	36,63%
2009	99,66%	68,98%	53,23%	42,67%	31,21%

Tablo-11: Finansal Kiralamanın Finansal Sektöre Oranı

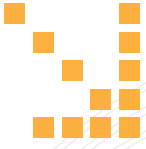
Yıllar	Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü	Finansal Kiralama Aktif Büyüklüğü	Finansal Kiralamanın Finansal Sektöre Oranı
2003	382.800.000.000	5.000.000.000	1,31%
2004	455.200.000.000	6.700.000.000	1,47%
2005	591.500.000.000	6.100.000.000	1,03%
2006	697.800.000.000	10.000.000.000	1,43%
2007	806.500.000.000	13.700.000.000	1,70%
2008	972.400.000.000	17.100.000.000	1,76%
2009	1.095.200.000.000	14.600.000.000	1,33%

Yukarıdaki tabloda; 1-99 çalışanı bulunan girişimlerin yaptıkları makine-ekipman yatırımlarının leasing ile finanse edilme oranlarının yıllar itibariyle % 9,19- % 27,39 arasında dalgalandığı görülmektedir. Bu yüksek orandaki finansmanı gerçekleştiren finansal kiralama sektörünün aktif büyüklüğünün, toplam finansal kuruluşların aktif büyüklüklerinin % 1,03 - %1,76'sı aralığında olduğu dikkate alındığında sektörün makro ekonomi açısından önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Bu işletmeler çalışanların yaklaşık % 70'ni istihdam etmektedirler. Yukarıda belirtilen büyüklüklerle birlikte düşünüldüğünde, finansal kiralama kullanıcılarının çok geniş bir kesimi temsil etmekte oldukları ve bu kesimin ihtiyaçlarının ülke ekonomisi açısından ve sosyal dokunun korunması açısından önemi ortaya çıkmaktadır.

Küçük işletmelerin finansmanının finansal kiralama yöntemi ile sağlanmasının vergi tabanını genişletici ve vergi gelirlerini artırıcı etkisi üzerinde de durulması gerekmektedir. Ülkemizde kayıt dışı ekonominin büyüklüğü üzerinde değişik tahminlerde bulunmaktadır. Kayıtdışılık oranının özellikle küçük ölçekli işletmelerde arttığı bilinmektedir. Küçük ölçekli işletmelerdeki kayıt dışı oranının % 50 olarak tahmin edilmektedir. Finan-

sal kiralamanın varlık bazlı bir finansman yöntemi olduğundan yukarıda bahsedilmişti. Nakit olarak kullanılmadığı, makine finansal kiralama şirketi tarafından kendi adına satın alınıp kiracının kullanımına teslim ediliyor olması nedeniyle bu yatırım % 100 oranında kayıt altındadır. Yatırımını finansal kiralama ile gerçekleştiren işletme, bu yatırımı ortalama 5 yıl içinde amortisman ayırmak suretiyle giderleştirmek zorundadır. Bununla birlikte kullandığı finansmanın faizini de kullanım süresi içinde giderleştirmek zorundadır. İşletme bu şekilde kaydettiği giderleri karşılayıp bir miktarda kar edecek oranda ciro göstermek zorundadır. Aksi takdirde Gelir İdaresinin kullanmakta olduğu veri ambarları ve veri ambarlarının yönetimi ve sorgulamasında kullanılan programlar sayesinde kolaylıkla belirlenmekte ve denetime alınmaktadır. Kayıt içine alınan faaliyetin finansal kiralama sözleşmesi sonrasında geri çekilmesi de imkansız hale gelmekte ve yapılan bir finansal kiralama işlemi amortisman süresi sona erdikten sonra da kamuya sürekli olarak gelir üretir hale gelmektedir.

KATILIM BANKALARI SEKTÖR RAPORU

1. Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Yeri

Katılım bankacılığı, bankacılık sektörünün yeni bir türü olarak ilk defa 1985 yılında iki banka ile faaliyete geçmiştir. Kuruluş amacı, faiz hassasiyeti nedeniyle klasik bankalara gitmeyen tasarrufların sektöre ve ekonomiye kazandırılması ve körfez ülkelerinden kaynak çekilmesidir. Bu bankacılık modeli fonksiyon olarak klasik bankalara benzemekte, ana faaliyeti tasarruf sahipleri ile yatırımcılar arasında köprü görevi yapmaktır. Klasik bankalardan farkları ise ana faaliyet konusu olan fon toplama ve fon kullandırma yöntemleri arasındaki farklardır. Bu bankalar cari hesap (vadesiz) ve kar-zarara katılma hesabı (vadeli) ile fon toplayıp, ticaret (alım satım), kiralama ve ortaklık yöntemiyle fon kullandırır. Cari hesaplara herhangi bir getiri ödemeyip, katılma hesaplarına önceden bir getiri taahhüdünde bulunamazlar. Vadeli hesaplar emek-sermaye ortaklığı esasına göre kar ve zarara katılma yöntemi ile çalışmakta, müşteriye ödenecek bedel (kar payı) vade bitiminde belirlenmektedir. En yoğun fon kullandırma yöntemi ise ticaret yani alım satım yöntemidir. Fon kullandırılırken ödeme kredi müşterisine değil, onun mal satın aldığı satıcıya fatura veya malı temsil eden başka bir belge karşılığında yapılmakta, müşteriye nakit ödeme yapılmamaktadır. Herhangi bir ekonomik faaliyet (ticaret, yatırım, üretim) olmadan fon kullandırmak mümkün değildir. Katılım bankacılığı, 1985 yılında 2 banka ve 2 şube ile "özel finans kurumu" adı altında kurulmuş, 2005 yılı sonunda ise banka statüsünü elde ederek "katılım bankası" adını almıştır. 31 Aralık 2011 tarihli geçici rakamlara göre bankacılık sektörü içindeki payları;

- Aktifte 56 milyar TL ile % 4,5
- Toplanan fonlarda 40 milyar TL ile % 5.4
- Kullandırılan fonlarda 41 milyar TL ile % 5.8 olmuştur. Aynı tarih itibarıyla şube sayısı 685, personel sayısı ise 13.900'e ulaşmıştır. 2011 yılında şube sayısında % 13, personel sayısında ise % 10'luk büyüme ile sektörün üzerinde bir büyüme göstermiştir.
- Sektörde kayıt dışılık bulunmamaktadır. Finansmanın belge karşılığında yapılması nedeniyle finansman kullananların kayıt dışı çalışmaları da önlenmektedir.
- Tüm katılım bankalarımızda çalışanlara, gerek işe başlamadan önce gerekse iş hayatının her kademesinde gerekli eğitim verilmektedir. Ayrıca Birlik nezdinde de ihtiyaç duyulan tüm mesleki gelişim, iletişim ve formasyon eğitimleri verilmekte, rekabet koşulları göz önüne alınarak çalışanların eğitilmelerine büyük önem verilmektedir.
- Katılım bankalarının 2011 yılında gösterdiği performans şöyledir. Aktif, % 29

artış göstererek 56 milyar TL'ye, toplanan fonlar % 18 artış göstererek 40 milyar TL'ye, kullanılan fonlar (krediler) % 27 artış göstererek 41 milyar TL'ye yükselmiştir.

- 4 katılım bankasından 3'ünün çoğunluk hissesi körfez kökenli yabancılara aittir. Diğer bir bankanın hisseleri halka açılmadan dolayı kısmen yabancı yatırımcıların elindedir. Katılım bankaları zaman zaman körfez bölgelerinde muhabaha Sendikasyonu sağlamaktadır.
- Sektörün öz varlık ve aktif karlılık oranları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-1: Katılım Bankalarının Özvarlık ve Aktif Karlılık Oranları

Türü	2010 Yıllık	2011/11
Aktif	% 2,5	% 1,89
Özvarlık karlılığı	% 16,9	% 13,57

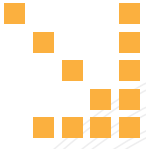
2. Sektörün SWOT Analizi

2.1. Sektörün Güçlü Yönleri

- Sağlam fon kullandırma yöntemleri
- Katılma hesaplarına faiz yerine kar payı verilmesi nedeniyle faiz riskine maruz kalınmaması
- Yurt içi kaynak potansiyelinin yüksekliği
- Yurt dışı (özellikle körfez bölgesi) kaynak potansiyelinin yüksekliği
- Dünyadaki popüleritenin artması
- Krizlere karşı dayanıklılık

2.2. Sektörün Zayıf Yönleri

- Büyük ölçüde alım satım (ticaret) yöntemiyle fon kullandırması nedeniyle işlemlerde karşılaşılan zorluklar, fon kullandırma yöntemlerinde Katılım bankaları arasında bazı görüş ve uygulama farkları ve bunun mevcut ve potansiyel müşteriler üzerinde yarattığı olumsuz etkiler
- Yapılan işlemlerin faizsiz bankacılık prensiplerine uygunluğun yorumlayan ve denetleyen sayı ve nitelikte danışman (scholar) bulunmaması
- Danışmanlar arasında görüş farkları
- Faizsiz kamu borçlanma aracı (kira sertifikası) çıkarma konusunda mevzuat yetersizliği

3. Sektörün Dış Piyasalardaki Durumu

Sektörün hâlihazırda karşılaştığı yasal sorunların çözülmesi için aşağıdaki düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile ilgili Değişiklik Kanununun yasalaşması,
- Yabancı hissesi % 50'nin üzerinde bulunan bankalarda özellikle alacaklardan ötürü gayrimenkul edinimlerinde bu bankaların almaları gereken izinlerden muaf tutulması konusunda Tapu Kanunu 36 ıncı maddesinde değişiklik yapılması,
- İcra ve İflas Kanununda yer alan İflasın Ertelenmesi müessesesinin borçlular tarafından istismarının önlenmesi amacıyla bu Kanunda gerekli değişikliklerin yapılması,
- Banka alacaklarının tahsili amacıyla geçilen takiplerde, yapılan hukuki işlemler Harçlar Kanununun 123 üncü maddesinde her türlü harçtan muaf tutulmasına rağmen Yargıtay'ın kanunu farklı yorumlaması nedeniyle harç alınmasının önüne geçilmesi amacıyla adı geçen 123 üncü maddede değişiklik yapılması.

4. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları

Sektörün AB uyum sürecine geldiği nokta BDDK bilgi ve denetimi dâhilinde ve Türkiye Bankalar Birliği ile paralel bir seyir izlemektedir. Temmuz 2012 ayında tüm sektör Basel II'ye geçmiş olacaktır. Sektörü bekleyen en önemli sorun Basel II' den daha zor şartlar getirecek olan CRD sistemine de uyum zorunluluğudur. Ayrıca bu sisteme uyum sağlandıktan sonra bankalarımız Avrupa bankaları ile rekabette zorlanabilecektir.

5. Sektörün AB Uyum Sürecinde Geldiği Nokta, Karşılaştıkları Uyum Sorunları

Sektörde her geçen gün zorlaşan karlılık ve artan rekabet bankalarımızı her alanda verimli çalışmaya ve rekabet güçlerini artırmaya zorlamaktadır. Verimlilik ve rekabet gücünün arttırılması konusunda alınabilecek başlıca tedbirler şunlardır:

- Ortak ATM ve POS kullanımının yaygınlaşması,
- İnsansız şube açılması ve sayılarının artırılması,
- Sektörün büyümesi için gerekli tedbirlerin alınması, yeni birleşmelere gidilmesi,
- Teknolojinin daha verimli ADK'ların daha yaygın olarak kullanılması.